

STOP DE GRAAICULTUUR

STEM REUZE RECHTVAARDIG

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

www.pvda.be

V. DEMOCRATIE

INHOUD

25. De privileges van de politieke kaste afschaffen.....	157
26. Mee beslissen over de maatschappij van morgen.....	163
27. Sterke vakbonden zijn een pijler van de democratie.....	167
28. Investeer in jongeren.....	171
29. Een divers land zonder racisme, waar iedereen meetelt.....	177
30. Volledige gelijkheid tussen vrouwen en mannen.....	183
31. Een regenboogmaatschappij zonder discriminatie van LGBT+’ers.....	191
32. Verslavingen bestrijden en cannabis reglementeren.....	196
33. Voor eenheid in het nieuwe België.....	201
34. Veiligheid van de burgers.....	207
35. Voor een toegankelijke justitie dichtbij en voor de mensen.....	213

25. DE PRIVILEGES VAN DE POLITIEKE KASTE AFSCHAFFEN

STANDPUNT

Dat is gemakkelijk: maatregelen nemen die de burger treffen als je daar zelf niets van voelt omdat je zoveel meer verdient! Wanneer het op verkozen worden aankomt, heeft de politieke kaste heel even aandacht voor het bevolkingsdeel dat 1.000 of 2.000 euro verdient, maar de rest van haar tijd leeft die kaste tussen mensen met 10.000 euro per maand en meer. De kaste leeft in Graailand. Wij willen dat de politiek vertrekt vanuit een engagement voor de samenleving. Vandaag is de politiek ziek van de privileges, van koning geld en van de heimelijke verstandhouding met de haute finance. Ze moet in dienst van de samenleving gaan staan, niet in dienst van zichzelf of van het grote geld. We hebben een politieke vernieuwing nodig waarbij transparantie centraal staat als het eerste wapen in de strijd tegen de graaicultuur.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DE GRAAIPOLITIEK BEËINDIGEN

- We halveren de vergoedingen van de ministers en parlementsleden. We schaffen hun riant vertrekpremies af.
- We voeren een plafond in voor de som van alle vergoedingen (publiek en privé) van een politieke mandataris. Dat plafond is maximum drie keer het mediaan loon.
- De pensioenprivileges van de parlementsleden schaffen we af. We onderzoeken alle privileges van de verkozen mandatarissen en beperken ze.

TWEE. DE ALMACHT VAN DE GEVESTIGDE PARTIJEN STOPPEN

- We maken het voor iedere verkozene mogelijk politiek verlof te nemen zonder risico op verlies van zijn of haar job. Zo democratiseren we de toegang tot politieke mandaten.

- We verlagen de dotaties aan de politieke partijen in een nieuw transparant en eerlijk dotatiesysteem. We schaffen de partij- en fractietoelagen in de regionale parlementen af.
- We stellen een eind aan de almacht van de gevestigde partijen door de invoering van een volledig proportioneel kiesstelsel. We schaffen de kiesdrempel van 5% af.
- We garanderen tijdens de verkiezingen alle partijen gelijke toegang tot de media, behalve voor partijen die racisme en haat zaaien.

DRIE. DE HEIMELIJKE SAMENWERKING TUSSEN DE POLITIEK EN HET GROTE GELD TEGENGAAN

- Wij maken de vergoedingen – zowel voor publieke als private mandaten – en de vermogens van volksvertegenwoordigers en politieke mandatarissen openbaar. Politici moeten al hun belangen melden.
- Wij voeren de onverenigbaarheid in van het mandaat van volksvertegenwoordiger, senator, minister, kabinetschef of adjunct-kabinetschef met hoge functies binnen beursgenoteerde bedrijven, multinationals en banken.
- We maken een einde aan de draaideur tussen de politiek en het grootbedrijf door na een hoog politiek mandaat een “ontluizingsperiode” van vijf jaar in te voeren.
- We beperken de invloed van de kabinetten. We bestrijden de belangenvermenging, de draaideur en de vriendjespolitiek die daar ontstaat.

VIER. NAAR MEER POLITIEKE TRANSPARANTIE

- We richten een Hoge Autoriteit voor politieke Transparantie op. Die houdt toezicht op de transparantie en het goed bestuur en voorkomt belangenconflicten bij politieke instanties en bij de administratie.
- We bestrijden de lobby die parlementaire debatten en regeringswerk manipuleert in het voordeel van het grootbedrijf en het grote geld. Elk lobbycontact moet aangegeven worden.
- We maken de onderzoekscommissies in de Kamer toegankelijk voor alle politieke partijen.
- We zorgen ervoor dat de beraadslagingen van overheidsinstanties via livestream op het internet te volgen zijn.

VISIE

EEN. DE GRAAIPOLITIEK BEËINDIGEN

In zijn boek *Graailand* beschrijft Peter Mertens hoe overbetaalde politici ongestoord door de draaideur tussen politiek en grootbedrijf walsen en hoe corrupt het eraan toegaat. De politici zijn geen afspiegeling van de bevolking, maar een kaste van bevoorrechten. Ze zijn zowat de enigen die zelf hun loon bepalen. Ze profiteren van de hoge vergoedingen die ze zichzelf toekennen. Ook voor het pensioen leggen ze zichzelf andere regels op dan de bevolking. Terwijl ze die werkende bevolking verwijten vast te houden aan “onverdedigbare privileges” gaan ze door met hun eigen pensioenprivileges.

Bovenop al die vergoedingen en privileges cumuleert de overgrote meerderheid van de politici er duchtig op los: met publieke functies en met postjes in de privésector. Achterpoortjes vinden in de regels rond cumul is een ware rage. En die tienduizend-euro-politici vertellen ons dan: “De Belgen leven allemaal boven hun stand.”

Zij voelen de gevolgen niet van een verhoging van de btw op elektriciteit of van een prijsverhoging van medicijnen. Ze vinden hun privileges normaal. Dat ze als enigen nog altijd op 55 jaar op pensioen mogen? “Wij hebben respect voor verworven rechten,” zei Kamervoorzitter Siegfried Bracke daarover.

Die pensioenprivileges staan in schril contrast met het gemiddelde werknemerspensioen. Dat bedraagt

1.210 euro terwijl een gemiddelde rusthuisfactuur al snel oploopt tot 1.600 à 2.000 euro. “U moet eens in de werkelijkheid leren leven, mijnheer Spooren”, zei Raoul Hedebouw in Terzake tegen de pensioenspecialist van de N-VA. Want die liet horen dat hij een pensioen van 1.100 euro “fatsoenlijk” vindt.

Politici leven in een klein, apart wereldje van mensen die niet voor minder dan 10.000 euro per maand uit hun bed komen. In die kringen spreek je Wetstraatees, zit je strak in het pak en vind je het evident dat “iedereen langer zal moeten werken”. Het is daar gebruikelijk mensen gewoon als cijfertjes te beschouwen. Dat wereldje denkt dat het de echte wereld is.

Louis Michel, vader van en Europees parlamentslid, beweert over de cumul van inkomsten voor politici: “Een parlementariër beperken tot een mandaat dat 4.800 euro netto per maand opbrengt? Je zal een parlement krijgen dat afgesneden is van de realiteit, bevolkt door ambtenaren en leerkrachten maar verlaten door de zakenwereld en de advocaten. Zo’n maatregel verwijdert de politiek van de mensen die de motivatie, het talent, de intelligentie en de vorming hebben om een job uit te oefenen waar ze simpelweg meer kunnen verdienen.”

Volgens de vader van de premier moeten er liefst niet te veel gewone mensen in de politiek zitten. Het voordeel van zijn uitspraak is dat ze eerlijk is. Ze illustreert de in het politieke wereldje wijdverspreide visie dat de gewone man of vrouw een stembolletje mag kleuren maar voor de rest moet zwijgen. “Het primaat van de politiek” heet dat. Of hoe de politieke kaste samen met de rijke klasse regeert en liefst niet te veel democratie wil.

We moeten komaf maken met zo’n politiek die afgesneden is van de realiteit van de gewone mensen. Het moet stoppen dat ze, dikwijls tegen de eigen verkiezingsbeloftes in, voortdurend maatregelen neemt tegen de belangen van de bevolking. Zelfbedieners, zakkenvullers en speculanten horen niet thuis in onze democratie. Politici moeten stoppen met hun motto: “Doe wat ik zeg, maar niet wat ik doe”. Ze moeten opnieuw voeling krijgen met de gewone mensen. Ze moeten het volk dienen en niet zichzelf bedienen. Publieke middelen zijn kostbaar, er moet zuinig mee omgesprongen worden. Politici moeten integer zijn en het algemeen belang voor ogen hebben, niet het particuliere belang en zeker niet het eigenbelang.

Wij pakken de hoge lonen en privileges van de politieke kaste aan. We maken komaf met de cumulregen van postjes en vergoedingen: geen zelfverrijking en belangenvermenging! De bevolking moet politici die zich niet aan hun engagement tegenover de burger houden, de laan kunnen uitsturen en afzetten.

De PVDA heeft een wetsvoorstel ingediend om een maximumplafond in te voeren voor de som van alle vergoedingen (publiek en privé) die politieke mandatarissen mogen opstrijken. Die som mag het plafond van drie keer het mediaan loon niet overstijgen. Dat blijft veel geld: ongeveer 9.000 euro bruto per maand. Maar het parlement heeft ons wetsvoorstel zelfs nog niet eens bediscussieerd.

TWEE. DE ALMACHT VAN DE GEVESTIGDE PARTIJEN STOPPEN

In het voorbije parlement zetelde welgeteld één arbeider en waren er slechts vier mensen zonder diploma hoger onderwijs. Bepaalde kringen zijn oververtegenwoordigd en andere segmenten van de samenleving zijn ondervertegenwoordigd, of zelfs compleet afwezig.

Deelnemen aan de politiek moet voor iedereen mogelijk worden. Het kan niet de bedoeling zijn dat je voor het opnemen van een politiek ambt gesanctioneerd wordt door je job te verliezen. Wij creëren voor iedere verkozenen de mogelijkheid politiek verlof te nemen zonder risico voor het verlies van de job. Dan kan iedereen zich kandidaat stellen bij verkiezingen.

De dotaties leggen de partijen aan het infuus van de overheid. Zeventig miljoen euro per jaar trekken ze. De partij van Bart De Wever bijvoorbeeld strijkt jaarlijks 13,4 miljoen euro belastinggeld op. Maar terwijl die

gevestigde partijen dat geld op zak steken, onthouden ze de PVDA wel van 350.000 euro dotatie. Dat is een derde van waar de PVDA recht op heeft. Ook valt op dat de partijen die het hardst tegen “overheids-inmenging” tekeergaan, het meest aan de subsidiekraan hangen. De liberalen van Open Vld halen 95% van hun inkomsten bij de overheid en de Franstalige liberalen 83%. Die machtspartijen parasiteren op de staatskassen, zij onderhouden zichzelf op kosten van de belastingbetaler maar hebben met die belastingbetaler geen voeling meer. Hier is de PVDA een echt buitenbeentje, als een actieve ledenpartij die 45% van haar inkomsten haalt uit ledenbijdragen.

De politieke partijen hebben een rol in de parlementaire democratie. Dotaties kunnen daarom in principe de democratie versterken. Maar het huidige systeem is de exponent van de graaicultuur en zelfbediening. Het moet op de schop. De PVDA wil de dotaties verlagen in een nieuw stelsel dat transparant en eerlijk is.

De traditionele partijen voerden een kiesdrempel van 5% in om hun macht te handhaven. Ze hadden het daarbij over het gevaar van “partijpolitieke fragmentatie” en “dreigende onbestuurbaarheid”. Wij maken principieel bezwaar tegen een kiesdrempel: het parlement is in de eerste plaats een volksvertegenwoordiging, geen bestuursorgaan. De samenleving bestaat uit een bont palet van stromingen. De kiesdrempel duwt een deel van de kiezers uit de boot. Nederland heeft geen kiesdrempel. Daar heb je 0,67% van de stemmen nodig voor een Kamerzetel. Voer je daar onze kiesdrempel in, dan zijn meer dan een miljoen kiezers die op kleinere partijen stemmen, niet meer in het parlement vertegenwoordigd.

We zijn van oordeel dat alle partijen op de kieslijsten recht hebben op gelijke toegang tot de media, behalve partijen die racisme en haat verspreiden.

DRIE. DE HEIMELIJKE SAMENWERKING TUSSEN DE POLITIEK EN HET GROTE GELD TEGENGAAN

Veel politici nemen allerlei betaalde nevenmandaten op. Er is veel ondoorzichtigheid over de vergoedingen daarvoor. Over hun vermogen mag de burger al helemaal niets weten. Dat is ongezond. Een minister met aandelen van een bedrijf, dat concurreert met een overheidsbedrijf bijvoorbeeld, zou getriggerd kunnen worden om dat bedrijf uit te hollen. Of we denken aan de zaak van de Optima Bank, het gesjoemel in de betonsector met de Land Invest Group, de banden tussen multinationals en Europese commissarissen als Karel De Gucht en José Manuel Barroso ...

De cumul van een parlementair mandaat met een privémandaat bij Telenet leidt regelrecht tot belangenvermenging. Bij Telenet verdienden Siegfried Bracke, Patrick Dewael en Peter Vanvelthoven “een centje” bij: 12.000 euro vast per jaar en 2.000 euro per advies. En tegelijk stemmen ze wetten over de telecomsector en over het overheidsbedrijf Proximus, de voornaamste concurrent van Telenet. Die mensen houden het er dan bij dat ze “neutrale adviezen” geven. “Over wat hadden jullie het dan, over het weer?” vroeg Raoul Hedebouw hen in de Kamer.

Bij de graaischandalen in 2017 kreeg het parlement een “werkgroep politieke vernieuwing”. De gevestigde partijen voelden zich gedwongen wat zaken aan te passen. Behalve de N-VA steunden ze relatief vroeg het voorstel om het exacte inkomen van publieke mandaten vrij te geven. Ook inhoudelijke kabinetsmedewerkers zouden voortaan een mandatenlijst moeten indienen. Door de druk van de publieke opinie moest uiteindelijk ook voor mandaten bij privébedrijven een “vork” vermeld worden: niet het exacte bedrag, een grove schatting volstaat. Bijvoorbeeld: “tussen 5.000 en 10.000 euro bruto per maand”.

Die vaagheid is nergens goed voor en ze wordt ook nog eens erger naarmate de politicus meer verdient. Voor hoge bedragen boven 10.000 euro is er maar één categorie die alles omvat. Hoe meer je dus verdient, hoe groter de onduidelijkheid. Wij willen voor postjes bij privébedrijven dan ook het exacte jaarlijkse bedrag kunnen zien. Want vergeet niet: de graaischandalen gingen over inkomsten uit privémandaten. Siegfried

Bracke bij Telenet, Armand De Decker in Kazachgate en Stéphane Moreau bij Nethys. Wij dienden een wetsvoorstel in om alle vergoedingen voor publieke en privémandaten alsook alle vermogens van volksvertegenwoordigers en politieke mandatarissen openbaar te laten maken.

Het is moreel niet te verdedigen dat ministers, provinciale of gemeentelijke bestuurders betaalde mandaten bekleden bij banken, multinationals of beursgenoteerde bedrijven. Je kiest: ofwel werk je voor de gemeenschap ofwel voor privébelangen. Volksvertegenwoordiger zijn is geen lichte verantwoordelijkheid. Voor ons moeten er schotten staan tussen verschillende soorten macht. Daar is een simpele reden voor: machtsconcentratie voorkomen. Vandaar ons ingediende wetsvoorstel waarmee machtige functies in de privé onverenigbaar worden met een zitje in het parlement. Daarbij stipuleren we de positie van directeur, bestuursraadslid, lid van een comité of van een adviserend orgaan bij beursgenoteerde bedrijven, multinationals en banken. Mensen in deze posities zijn vertegenwoordigers van de economische macht. Die posities combineren met een parlementair mandaat geeft gemakkelijk aanleiding tot machtsconcentratie en belangenvermenging.

In België maar ook Europees is het gebruikelijk dat toppolitici of hoge functionarissen na hun mandaat gaan zetelen in de adviesraad van een groot bedrijf of een bank of zelfs lobbyist worden voor het grote privékapitaal. Omgekeerd worden lobbyisten uit bedrijven rechtstreeks in ministeriële kabinetten gedropt. Dat is de fameuze draaideur tussen politiek en grootbedrijf. Ze vormt een ernstige bedreiging voor de democratie.

De voorbeelden zijn legio. In het geval van Annick De Ridder werd het niet onder stoelen of banken gestoken. Als Vlaams parlamentslid van Open VLD onderhield zij nauwe banden met miljardair Fernand Huts van Katoen Natie. In 2011 verliet ze de politiek om als consulent bij dat bedrijf aan de slag te gaan. “Om te leren hoe ondernemers denken”, was later de boodschap. Amper twee jaar later werd ze gedropt bij N-VA. Fernand Huts zou daar over zeggen: “Toen ze was klaargestoomd voor de politieke actie, heb ik haar aan Bart De Wever cadeau gedaan.”

De enige effectieve manier om zulke zaken te voorkomen is een voldoende lange afkoelingsperiode of wat heet “ontluizingsperiode” invoeren. In de Europese Unie bestaat die, maar ze duurt amper 18 maand. Veel te kort. Karel De Gucht bijvoorbeeld ging één dag na het aflopen van zijn Europese afkoelingsperiode aan de slag bij ArcelorMittal en dan bij Proximus.

Er zou een ontluizingsperiode van vijf jaar moeten komen na de uitoefening van een hoog publiek mandaat. In die periode mag een minister, parlamentslid, kabinetschef of adjunct-kabinetschef niet aan de slag als directielid, als lid van de raad van bestuur of van een adviesraad of als consulent bij banken, multinationals of beursgenoteerde bedrijven. Ook daarover diende de PVDA een wetsvoorstel in.

En dan is er nog de werking van de ministeriële kabinetten. Dat een kleine ploeg medewerkers de minister ondersteunt, is logisch. Maar het loopt de spuigaten uit. We hebben te maken met kolossale en ondoorzichtige kabinetten. Dat moet stoppen. We willen het aantal medewerkers inperken en de kabinetten transparanter maken. Er moet een lijst komen van de jobs van de kabinetsmedewerkers in de vijf jaar voor hun aanstelling en ook een lijst van alle consultancy opdrachten bij de kabinetten. De regering publiceert en actualiseert deze lijsten op haar website. Wanneer kabinetsmedewerkers overstappen naar de privé, wordt dat publiek gecommuniceerd.

VIER. NAAR MEER POLITIEKE TRANSPARANTIE

Toen de graaischandalen aan het licht kwamen, deden de gehaaide politici er alles aan om alles bij het oude te laten. Premier Charles Michel vond de aanklachten tegen de graaicultuur maar “demagogie, populisme, extreme veralgemeningen”. Het kon toch niet, “zomaar de eer van deze mannen en vrouwen die verantwoordelijkheid opnemen, op straat gooien!” Het kwam hierop neer: steek uw neus niet in onze zaakjes! Het gros van de gevestigde partijen vond dat het volstaat dat politici onder elkaar “gewoon de deontologische

regels toepassen”. Raoul Hedebouw reageerde verontwaardigd: “Als er één iets aangetoond is, dan wel dat de zelfcontrole van de politiek op zichzelf helemaal niet werkt.”

We kunnen het eerlijk maken van de politiek niet overlaten aan die politiek. Daarom willen wij een Hoge Autoriteit voor politieke Transparantie oprichten. Die controleert of er voldoende transparantie is, of er zich belangenconflicten voordoen en of er goed bestuurd wordt. Ze geeft adviezen over verbeteringen. Bij corruptie of belangenconflict treedt ze hard op. Zo nodig voert ze een onderzoek en maakt een verslag van de inbreuken over aan het parket of een onderzoeksrechter. In het buitenland zijn er voorbeelden van hoe het moet. Het Oficina para la Transparencia y las Buenas Prácticas in Barcelona telt 56 personeelsleden die ervoor zorgen dat het beheer van publieke fondsen strikt wettelijk gebeurt. Een “ethische brievenbus” – buzón ético in het Spaans – staat er ter beschikking van ambtenaren en inwoners die misbruik en corruptie willen aanklagen.

De transparantie van het politieke bedrijf wordt nog op een andere manier gesaboteerd, en wel door het lobbywerk van het economische en financiële establishment. Het grote geld zet veel geld in om politieke beslissingen in zijn voordeel te keren. Zo is er de bankenlobby Febelfin, de farma-industrie, de lobby voor de gevechtsvliegtuigen of van de chemiereuzen, de nucleaire lobby ... De lobbyisten lopen het kabinet van de Financie-minister plat, zegt ex-minister Johan Van Overtveldt zelf. Opvallend is dat ook een veroordeelde fraudeur meerdere keren uitgenodigd werd op de koffie. Democratie zei u?

Wij pleiten voor de volledige transparantie van de lobbycontacten. Parlementsleden moeten elk lobbycontact, ook die buiten de muren van het parlement, aangeven. En er moet een totaalverbod komen op elke vorm van lobbygeschenken aan parlementsleden. Er moet voor alle wetsvoorstellen en alle wetsontwerpen van de regering ook een lijst komen van alle personen met wie in het wetgevende proces contact is geweest over de inhoud van het voorstel. Wanneer lobbyisten wetgevende teksten of delen van teksten hebben geschreven voor de regering of voor parlementsleden, moet dat meegedeeld worden.

Nog om achterkamerpolitiek te verhinderen moet elke partij kunnen deelnemen aan parlementaire onderzoekscommissies. De voorbije legislatuur waren er opeens veel meer van zulke bijzondere commissies. Noem een schandaal en je mag er je ziel op verwedden dat er zo’n commissie kwam: om de affaire te onderzoeken, ze in de diepvries te steken, de vis te verdrinken in een zee van futiele voorstellen of om de zaak in een sfeertje van ons kent ons af te handelen. Toch kan een onderzoekscommissie nuttig zijn. Ze heeft de bevoegdheden van een onderzoeksrechter en mag getuigen onder ede verhoren. De eerste onderzoekscommissie in de voorbije legislatuur ging over de zaak-Optima. Die onderzocht de belangenvermenging tussen politiek en bankwereld. “Geen beperkingen voor het onderzoek” hoorden we toen. Toch wel! De volksvertegenwoordigers van de PVDA werden netjes uit de commissie gehouden. Alleen fracties met vijf parlementsleden mochten deelnemen, zo bepaalde de meerderheid eigenmachtig. Of hoe een commissie van ons kent ons het verhaal van ons kent ons onder de loep neemt. De traditionele partijen willen koste wat het kost vermijden dat de PVDA haar neus in hun zaken steekt. Zij sluiten de PVDA uit bij elke onderzoekscommissie. Dat gebeurde bij Kazaghgate, waarbij werd nagegaan of er sprake was van manipulatie bij de totstandkoming van de zogenaamde ‘afkoopwet’ voor fraudeurs. En het was ook het geval bij de onderzoekscommissie over de terreuraanslagen. Het is elementair dat alle partijen in het parlement deel kunnen uitmaken van een onderzoekscommissie.

Tot slot willen we dat de bevolking zich kan informeren over alle beraad en alle beslissingen van overheidsorganen en van ondernemingen met overheidskapitaal. De notulen van hun vergaderingen moeten raadpleegbaar zijn op het internet. Voor alle instellingen waarvan de beslissingen betrekking hebben op een groot aantal personen, moeten de vergaderingen rechtstreeks en online te zien zijn.

26. MEE BESLISSSEN OVER DE MAATSCHAPPIJ VAN MORGEN

STANDPUNT

Doet de democratie zijn werk of speelt er een ander soort macht? Een macht die niet om de zoveel tijd herkozen wordt. Het establishment, deze financiële en politieke kaste, controleert en oriënteert de grote beslissingen en probeert een tegenmacht van onderuit klein te houden.

Wij gaan voor een maatschappij waarin het volk echt zijn zeg heeft over de grote vraagstukken van het samenleven: werk, onderwijs, gezondheid, huisvesting, veiligheid, milieu, vrede ... De democratie veroveren op de elite is onontbeerlijk, willen we effectief ook maar iets in de praktijk brengen van Abraham Lincolns woorden: “regering van het volk, door het volk en voor het volk”.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DE INSPRAAK INGRIJPEND VERHOGEN

- We voeren een bindend burgerreferendum in. Als 1% van het betrokken kiezerskorps dat vraagt wordt een voorstel of een beslissing voorgelegd aan de bevolking.
- We zorgen ervoor dat de betrokken actoren uit het middenveld stelselmatig geraadpleegd worden bij elke grote wetswijziging.
- We beschermen de kritische rol en de onafhankelijkheid van het middenveld.

TWEE. RESPECT VOOR DE MENSENRECHTEN EN DE DEMOCRATISCHE RECHTEN

- We beschermen de vrijheid van vereniging en het recht op vrije meningsuiting via betogingen, flyers, acties, sociale media ... Wetten en reglementen mogen deze rechten niet uithollen.
- We stellen de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens centraal in ons engagement voor een menselijke samenleving.

DRIE. HET MIDDENVELD MAAKT BURGERS MONDIG

- We gaan voor een structurele erkenning en transparante financiering van de basiswerking van middenveldorganisaties en ngo's. We zetten de budgettaire beperkingen stop.
- We verzetten ons tegen de inkanteling van het sociaal-cultureel werk en het middenveld in de uitvoerende overheidsstructuur. Het middenveld is geen verlengstuk van de overheid.
- We zorgen voor administratieve vereenvoudiging voor vrijwilligers en hun verenigingen, op federaal en Vlaams niveau.
- We verhogen de mogelijkheden voor het middenveld om de collectieve belangen van hun leden te ver-
tegenwoordigen voor de rechtbank.

VISIE

EEN. DE INSPRAAK INGRIJPEND VERHOGEN

Hoe zit het met uw inspraak? Wanneer wordt naar uw mening gevraagd? Hoe zit het met uw recht deel te nemen aan de besluitvorming over een maatschappelijk vraagstuk? Ja, wij mogen op kieslijsten een bolletje inkleuren om te kiezen voor vertegenwoordigers van de wetgevende macht. Maar die hebben almaar minder in de pap te brokken. Nog amper 5% van de Belgische wetten komt vanuit het parlement. 95% van de wetten zijn afkomstig van wetsvoorstellen vanuit de regering. Die wetsvoorstellen zijn dikwijls ook nog eens overgeschreven van de richtlijnen van de Europese Unie.

Niet wij maar de Europese Commissie bekrachtigt onze nationale begrotingen. Moeten begrotingen dan niet de democratische oefening zijn om te beslissen over de grote beleidsoriëntaties van een land? Toen zij het Europese Begrotingspact ratificeerden, hebben onze volksvertegenwoordigers de Europese Commissie de volmacht gegeven over alle grote sociale en economische beslissingen.

Aan die beslissingen gaat altijd succesvol lobbywerk vooraf van het grootbedrijf. En zo wordt het democratische proces in het hele tijdsbestek tussen twee verkiezingen geconfisqueerd. De democratie is in het beste geval herleid tot een banale liberale marktactiviteit. Mensen nemen niet deel aan het beleid, worden niet betrokken bij keuzes. Ze worden beschouwd als consumenten ervan. Als toeschouwers in plaats van deelnemers. En ook de Belgische volksvertegenwoordigers zijn door de Europese machtsgreep gedegradeerd tot jaknikkers van wat “Europa” van bovenaf voorschrijft. Op die manier wordt het een democratie “van lage intensiteit” die nog verder verzwakt door de crisis.

Alles is leugen en schijn. Met de heilige overtuiging waarmee ze kort tevoren, in de weken voor de verkiezingen, het tegenovergestelde beweerden, beslisten de nog maar net verkozen ministers van de regering-Michel de pensioenleeftijd te verhogen tot 67 jaar. De zaak was uitgemaakt, geen discussie meer mogelijk, zo lieten de ministers horen. Hoe kan dat?! Wij Belgen willen helemaal niet verplicht werken tot 67. Maar dat wordt weggezet als aanmatiging. Zo van: waar gaat het heen als iedereen, ook de meest onwetende, zich een mening aanmatigt?

Wij pleiten voor een democratie van onderuit, die direct is en dynamisch, die op participatie is gericht. Het gaat erom de macht te laten “dragen” door de bevolking, ook na de verkiezingen. De inspraak staat centraal in zo’n participatieve democratie. Daarin past het bindend burgerreferendum. Als 1% van het betrokken kiezerskorps dat vraagt, wordt een voorstel of een beslissing voorgelegd aan de bevolking. Daarvoor is de wijziging van artikel 39bis van de Belgische Grondwet nodig. Bindend wil zeggen dat wanneer het voorstel bij de stemming een meerderheid haalt, het politiek establishment het niet naast zich kan neerleggen. We zorgen er wel voor dat er geen voorstellen kunnen worden voorgelegd die ingaan tegen de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. In Zwitserland bestaat zo’n systeem van referendum. En het werkt er. Waarom kan dat bij ons dan niet?

Een ander kanaal om de inspraak van het volk te vergroten is doorheen een actief middenveld. Hun kritische rol en onafhankelijkheid is essentieel. We zorgen ervoor dat middenveldorganisaties geraadpleegd worden bij elke belangrijke wetswijziging.

TWEE. RESPECT VOOR DE MENSENRECHTEN EN DE DEMOCRATISCHE RECHTEN

Het is een wereldfenomeen: industriële en financiële mastodonten controleren de economische sectoren en staten helpen hen die controle te behouden. Maar overal en op de meest uiteenlopende terreinen leeft het verzet tegen deze onbepaalde macht: voor betere loon- en arbeidsvoorwaarden, voor een gezond leefmilieu en om de aarde te vrijwaren voor de toekomstige generaties, voor inspraak en voor het vergroten

van de democratische ruimte, voor een brede cultuurbeleving wars van de greep van de commercie, voor internationale solidariteit en voor vrede in deze tijd van oorlog en militarisering in de wereld.

Leve dat verzet! Want dankzij het verzet genieten wij vandaag van verworvenheden zoals de sociale zekerheid, de sociale wetgeving, de 8 uredag, de betaalde vakantie, het onderwijs ... Toen de arbeidersbeweging in 1887 het verbod op kinderarbeid afdwong, was geen enkel parlementslid daar voorstander van. Wie toen redeneerde vanuit “een parlementaire meerderheid”, had de kinderen nooit uit de mijnen en textiel fabrieken kunnen halen. De sociale strijd, de kracht van het mobiliseren en organiseren van onderuit, veranderde de krachtsverhoudingen en forceerde zo het verbod op kinderarbeid. Zo veroverden we ook het organisatierecht, de vrijheid van meningsuiting, het stemrecht ... Voor ons is het essentieel dat deze grondrechten gewaarborgd blijven.

We verdedigen de eerste generatie mensenrechten: de klassieke grondrechten zoals het recht op vrije meningsuiting en de vrijheid van vereniging. Deze rechten worden vandaag nogal eens met de voeten getreden, vooral door de inbreuken op onze privacy en door de schending van de vakbondsrechten.

Maar ook de mensenrechten van de tweede generatie zijn essentieel. Die kwamen na de Tweede Wereldoorlog tot stand: de sociale en collectieve rechten zoals het recht op arbeid, op onderdak en scholing, op een menswaardig leven. Veel van deze rechten zijn vastgelegd in de Belgische Grondwet, in artikel 23 bijvoorbeeld, maar ze zijn meestal niet afdwingbaar. We ijveren ervoor dat ze dat worden.

Voor ons zijn de mensenrechten universeel en ondeelbaar. De opstellers van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) noemden de verklaring heel bewust “universeel”. De mensenrechten komen toe aan “alle leden van de mensengemeenschap”, zo lezen we in de eerste zin van de preambule.

Van Donald Trump in de VS, Jair Bolsonaro in Brazilië, Matteo Salvini in Italië tot Theo Francken bij ons beleven we de opleving van een politieke stroming die het gelijkheidsdenken en de universaliteit van de UVRM in vraag stellen. Theo Francken gaat tekeer tegen wat hij “de excessieve liefde” voor de mensenrechten en “het “mensenrechtenfundamentalisme” van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens noemt.

De mensenrechten zijn gebaseerd op een gelijkheidsdenken. Dat staat zwaar onder druk. In het discours tegen vluchtelingen en migranten worden mensen ontmenselijkt. Het idee van de universele mensenrechten wordt ingeruild voor een primitief “ieder voor zich”. Het is een gevaarlijke ontwikkeling waarin de democratie dreigt weg te zinken in uitsluiting en brutaliteit.

DRIE. HET MIDDENVELD MAAKT BURGERS MONDIG

In de geschiedenis van ons land ontspoon zich van onderuit een rijk democratisch leven. Ondanks vervolging en broodroof richtten arbeiders hulpkassen op die later zijn uitgegroeid tot mutualiteiten en tot een collectieve bescherming tegen ziekte en ongevallen. Uit de hulpkassen groeiden ook de weerstandskassen voor stakingen, de kiemen voor de vakbonden. Vanuit coöperatieven zoals De Vooruit en de christelijke werkmanskringen bloeide een breed cultureel leven op met bibliotheken, volksonderricht, toneel, turnkringen, fanfares, film- en jeugdorganisaties.

In mei '68 en de jaren daarna werden nieuwe initiatieven van onderuit geboren: huurderscomités, geneeskundige collectieven, wetswinkels, jeugthuizen, culturele fronten, vrouwenorganisaties, vredesbewegingen, antiracistische organisaties, milieubewegingen ... Wat een democratische creativiteit! Nadien zijn daar ook gebruikers- en verbruikersorganisaties bijgekomen.

Dat alles is uitgegroeid tot wat het middenveld wordt genoemd, een netwerk van organisaties, verenigingen en instellingen dat zich vertakt op heel veel niveaus van het samenleven. Zij zijn de longen die lucht pompen in de samenleving. Zij kunnen de politiek onder druk zetten en van het patronaat toegevingen

afdwingen. Hoe meer bewegingsruimte en slagkracht het middenveld heeft, hoe meer kansen de sociale beweging krijgt om te winnen.

Een emancipatorisch middenveld leert mensen zichzelf naar waarde te schatten, kritisch na te denken, voor zichzelf op te komen en op hun rechten te staan. Dat is versterkend sociaal werk: het versterkt de mens en het versterkt het sociale weefsel. Dat is wat “empowerment” heet. Het staat haaks op de ouderwetse visie van armenzorg en liefdadigheid, waar zorgbehoevenden geen rechten hebben maar afhankelijk zijn van gunsten van anderen.

Vooraf voor partijen als de N-VA is een emancipatorisch middenveld een doorn in het bestuursoog. Het middenveld mag dan in het beste geval een advies geven waar vaak verder niets mee gebeurt. De Vlaamse diversiteitsambtenaar Alona Lyubayeva werd ontslagen omdat ze zich te kritisch had opgesteld tegen het beleid van minister van Gelijke Kansen Liesbeth Homans. Staatssecretaris Theo Francken kortwiekte de middelen van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en zijn collega Zuhail Demir liet geen gelegenheid ongemoeid om het gelijkkansen centrum Unia aan te vallen omdat het niet genoeg zou meegaan in de visie van het beleid. Bij een inval bij het Brusselse Open Kunstenhuis Globe Aroma, dat culturele uitwisseling organiseert tussen nieuwkomers en Brusselaars, werd iedereen die zich niet kon legitimeren, opgepakt.

Ook organisaties van mensen in armoede of zorg- en welzijnsorganisaties worden gedwongen in het beleidsspoor te stappen. Vooral organisaties die op empowerment werken, worden getroffen. Maar zij niet alleen. Al wie kritiek of een afwijkende mening laat horen op het beleid wordt bedreigd met het inkorten van de financiële middelen en van de bevoegdheden.

De jaarlijkse *Barometer van de Verenigingen* van de Koning Boudewijnstichting geeft aan hoezeer de verenigingen hun structurele subsidies van de overheid jaar na jaar zien afnemen. Organisaties worden dan gedwongen gefuseerd zoals in de inburgerings- en integratiesector en bij de welzijnssteunpunten die moesten fuseren in SAM vzw. Of het beleid gaat voor vermarkting, zoals de CAW-daklozenopvang De Vaart overkwam in Antwerpen en deels ook de asielopvang, met contracten voor G4S Care.

Kortom, men wil een middenveld dat fideel en uitvoerend is: een verlengstuk van de overheid. Men wil een gedepolitiseerd middenveld dat geen alternatieven mag voorstaan. “Mogen middenveldorganisaties enkel nog schoothondjes zijn die wachten op een aaitje en een koekje van hun baasje, in casu de minister of staatssecretaris die vindt dat wie gesubsidieerd wordt, heel strak aan de leiband moet lopen en enkel dient om het beleid te steunen en uit te voeren?” vraagt Peter Wouters, de voorzitter van beweging.net zich af. “Het middenveld is geen chihuahua.”

Met de PVDA pleiten we voor een structurele erkenning en een transparante financiering van de basiswerking van middenveldorganisaties en ngo's. We zetten de budgettaire beperkingen stop.

27. STERKE VAKBONDEN ZIJN EEN PIJLER VAN DE DEMOCRATIE

STANDPUNT

In landen zonder syndicale tegenmacht zijn sociale rechten schaars en is de ongelijkheid groter dan in landen met sterke vakbonden. Het recht op vereniging, op vrije meningsuiting en op sociale actie zijn grondrechten die iedereen aanbelangen. Vakbondsrechten zijn mensenrechten. Ze zijn essentieel in de strijd voor sociale rechtvaardigheid.

Deze democratische kracht is een doorn in het oog van het establishment. De regeringspartijen, met de N-VA voorop, brengen alles in gereedheid om elke tegenmacht monddood te maken. Het stakingsrecht staat onder druk.

Wij komen op voor sterke vakbonden, voor meer democratie in de onderneming en voor transparantie en meer werknemerscontrole.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DE STRIJD- EN ACTIEMOGELIJKHEDEN VAN DE VAKBONDEN GARANDEREN

- Wij verwerpen elke maatregel die het stakingsrecht aan banden legt. Het is essentieel in de strijd voor sociale rechtvaardigheid.
- Wij verbieden dwangsommen tegen stakingsposten. Rechtbanken mogen niet tussenkomen in collectieve conflicten.
- Wij versterken de zeggenschap van werknemersorganisaties en ziekenfondsen in de overlegorganen binnen de sociale zekerheid. Hun maatschappelijke rol mag niet aan banden gelegd worden.
- Wij verzetten ons tegen de pogingen van het establishment om aan de vakbonden rechtspersoonlijkheid toe te kennen.

TWEE. MEER DEMOCRATIE IN DE ONDERNEMING

- Wij erkennen het burgerschap van werknemers in de onderneming, wat wil zeggen dat ook in de bedrijven mensenrechten gerespecteerd moeten worden.
- We breiden de sociale verkiezingen uit: voor de ondernemingsraden tot alle bedrijven met minstens 50 werknemers en voor comités voor preventie en bescherming op het werk tot de bedrijven met minstens 20 werknemers.
- We versterken de ontslagbescherming van vakbonds- en personeelsafgevaardigden door de afdwingbaarheid van re-integratie door middel van dwangsommen in te voeren.
- Wij geven interimers die in het jaar voorafgaand aan de sociale verkiezingen 6 maand in het bedrijf gewerkt hebben, ook stemrecht.

DRIE. DE TRANSPARANTIE EN WERKNEMERSCONTROLE VERGROTEN

- Wij verplichten ondernemingen tot volledige en transparante communicatie over het gebruik van onderaanneming.
- Wij stellen de bestuursraden van overheidsbedrijven open voor vertegenwoordigers van de vakbonden

- en gebruikersverenigingen, zodat zij toezicht kunnen houden op de activiteit.
- Wij voeren een verbod in voor bedrijven om een collectief ontslag door te voeren om economische redenen als ze deze redenen niet vooraf kunnen bewijzen.

VISIE

EEN. DE STRIJD- EN ACTIEMOGELIJKHEDEN VAN DE VAKBONDEN GARANDEREN

Alle grote verworvenheden in dit land zijn afgedwongen door brede sociale bewegingen, in de eerste plaats door de vakbonden. *Stakingen* uit de jaren 1920 hebben bijgedragen tot arbeidstijdverkorting en uitbreiding van het stakingsrecht. Zelfs in de crisisperiode van de jaren 1930 zorgde de Europese stakingsgolf van 1936, met een gezamenlijke strijd van socialisten en communisten, voor zoveel angst bij het establishment dat opnieuw toegevingen werden gedaan. Zo is toen het betaald verlof ingevoerd.

Zonder de grote betogingen en stakingen in de negentiende eeuw zou het algemeen stemrecht niet verwezenlijkt zijn. Het kwam er pas na decennia van strijd, tot in 1948 ook de vrouwen stemrecht kregen.

De regering en zeker de N-VA willen af van organisaties die opkomen voor de collectieve belangen van de werkende mensen. Zij willen *corporatistische vakbonden* die zich bezighouden met de productiviteit van de werknemers en altijd het belang van het bedrijf voor ogen hebben. Het is geen toeval dat minister Ben Weyts het heeft over het afsluiten van akkoorden met “bedrijfsbonden”. Vakbonden die actie voeren of staken, dat vloekt uiteraard met deze visie. Een parlementslid van de N-VA zegt botweg: “Als de werkloosheidsuitkeringen nog altijd niet beperkt zijn in de tijd, is dat de schuld van de vakbonden.” Vakbonden en ziekenfondsen worden afgeschilderd als groepen die niet de legitimiteit bezitten om namens het volk te spreken. De regering beschuldigt: “Sommige ziekenfondsen en vakbonden misbruiken hun sociale en democratische rol om militante partijpolitieke propaganda te maken.” Ze wil, aangejaagd door de N-VA, de macht van de vakbonden inperken door hun dienstverlening af te schaffen en door maatregelen tegen het stakingsrecht. Wij willen de strijdmogelijkheden van de vakbond versterken.

Vakbonden en ziekenfondsen leveren diensten: het inschrijven van werklozen, het uitbetalen van werkloosheidsuitkeringen en van de bestaanszekerheid bij ziekte. De werkloosheidskassen en de fondsen voor bestaanszekerheid werden via de vakbonden en de ziekenfondsen door de arbeiders zelf opgericht, niet door een of andere regering. De sociale zekerheid behoort de werkende bevolking toe. De N-VA wil deze *dienstverlening* weghalen bij de vakbonden omdat die zorgt voor leden en dus voor macht, voor middelen om militanten te scholen en actie te voeren. Ook wil de N-VA het sociaal overleg en de overlegorganen binnen de sociale zekerheid grondig hervormen omdat die volgens haar te veel zeggenschap laten aan de werknemersorganisaties.

Verschillende regeringspartijen lanceerden wetsvoorstellen om de middelen en de macht van de vakbonden te beperken. De regering wil controle verwerven over de *vakbondsfinanciën*. Vooral dan over de bedragen in de stakingskassen. Iets waar de werkgevers allang van dromen. Bedoeling is natuurlijk gemakkelijker de hand te kunnen leggen op de kas die werknemers toelaat een sociaal conflict uit te vechten.

De regering wil de vakbonden ook *rechtspersoonlijkheid* geven. Om ze te kunnen vervolgen in geval van “onverantwoorde stakingen” of voor mogelijke incidenten bij betogingen. Vandaag kan men alleen individuen die in de fout gaan, vervolgen en niet de vakbonden zelf. Dat is maar logisch, stel je maar eens voor dat men voor elk incident en voor elke provocatie de vakbondsorganisatie zelf verantwoordelijk kan stellen. En laat dat nu uitgerekend zijn wat de regering en werkgevers willen: de vakbonden permanent met juridische vervolging bedreigen zodat het aantal sociale acties drastisch afneemt.

De regering wil het *stakingsrecht* aan banden leggen. Het begon met de “minimumdienstverlening” bij de spoorwegen. Daarna ging de regering nog een stap verder door ook in de gevangenissen aan het recht om te staken te morrelen en het in bepaalde omstandigheden mogelijk te maken dat cipiers opgevorderd worden. Vandaag vraagt de regering – in goede verstandhouding met de werkgeversorganisaties – aan de vakbonden om regels op te stellen die het stakingsrecht beperken. Het recht om het werk neer te leggen om een collectief geschil te beslechten is nochtans essentieel. Dat zagen we nog met de stakingen in 2018 bij de piloten van Ryanair, het personeel van Lidl, bij Bpost, ... Wij verwerpen elke maatregel die het stakingsrecht aan banden legt en verzetten ons tegen de invoering van een verplichte minimumdienstverlening.

In deze lijn ligt ook de veroordeling in juni 2018 in eerste aanleg van de voorzitter van ABVV Antwerpen wegens het organiseren van “kwaadwillige belemmering van het verkeer” tijdens de algemene staking van 24 juni 2016. Dat geeft goed aan waar ze naartoe willen. De stad Antwerpen, de correctionele rechtbank en de procureur willen hier een principekwestie van maken. De veroordeling vormt een bedreiging voor de democratische rechten. De rechter oordeelde dat een artikel van het strafwetboek meer waarde heeft dan een grondrecht zoals het recht op collectieve actie, het stakingsrecht, het recht om te demonstreren. Het artikel dat voor de veroordeling gebruikt wordt, is artikel 406 van het strafwetboek. Dat artikel wil personen bestraffen die vrijwillig voertuigen blokkeren en zo vrijwillig gevaarlijke situaties creëren. Het is bedoeld voor chauffeurs, gekken achter het stuur, spoorlopers ... *Belemmering van het verkeer* maakt deel uit van de sociale geschiedenis van ons land. Het is een van de actievormen waarmee we het algemeen stemrecht, de achturige werkdag en de betaalde vakantie hebben kunnen afdwingen. Wat zal er straks gebeuren als fietsers een sit-in organiseren voor veiliger fietspaden? Wat met ouders die even het verkeer stilleggen om aandacht te vragen voor de fijnstofproblematiek? Wat met vredesactivisten die wapentransporten blokkeren? Wat met spontane studentenbetogingen? Deze belemmeringen van het verkeer – een gegeven dat eigen is aan elke demonstratie op de openbare weg – zijn niet kwaadwillig en niet bedoeld om gevaarlijke situaties of ongevallen te veroorzaken. Ze zijn vormen van sociaal protest. Vrijheid van meningsuiting zonder de mogelijkheid van collectieve belemmering van het verkeer in het kader van sociale actie is geen echte vrijheid van meningsuiting.

Het stakingsrecht is nauw verbonden met het recht om *stakingsposten* te vormen. Want het stakingsrecht is veel meer dan het individuele recht om niet te gaan werken. Dat herhaalde het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Europees Sociaal Handvest. Het is net dat handvest dat het stakingsrecht, ook in België, waarborgt. België werd dan ook veroordeeld voor het gebruik van dwangsommen tegen stakingsposten.

Het vonnis is ook ernstig omdat de voorzitter van de Antwerpse vakbond niet veroordeeld werd omdat hij zelf het verkeer kwaadwillig heeft belemmerd, maar voor het “organiseren” van een kwaadwillige belemmering. Door de *organisator* van de stakingspost te veroordelen, worden alle potentiële organisatoren van acties gevisieerd. Je zal als organisator van een actie wel twee keer nadenken.

Zelfs de OESO en het IMF bevestigen dat de sociale rechten in landen zonder syndicale tegenmacht schaars zijn en dat de ongelijkheid er groot is. Het recht op vereniging, op vrije meningsuiting, op sociale actie zijn *grondrechten* die iedereen aanbelangen. Vakbondsrechten zijn mensenrechten. Ze zijn essentieel in de strijd voor sociale rechtvaardigheid.

TWEE. MEER DEMOCRATIE IN DE ONDERNEMING

Het arbeidscontract is het enige contract dat de ene partij tot ondergeschikte maakt van de andere. Immers, je verliest tijdens je werk een hele reeks rechten. Al te vaak gaat het om het presteren van werkuren zonder dat er respect is voor elementaire democratische rechten. Daarom is het hoog tijd dat het “burgerschap” ook zijn intrede doet in de bedrijven. Dat je met andere woorden je mensenrechten behoudt tijdens je werk. Dat je op je werk dus je mond mag opendoen, je mag organiseren en dat je werkgever je privacy moet respecteren. Wij willen niet dat de democratie ophoudt aan de ingang van het bedrijf. Het burgerschap moet ook in de onderneming erkend worden.

Om de vier jaar worden in de bedrijven van meer dan 100 werknemers vertegenwoordigers gekozen voor de ondernemingsraden, en in de bedrijven van meer dan 50 werknemers voor de comités voor preventie en bescherming op het werk. In deze raden zetelen meer mensen dan in de gemeenteraden. Wij willen hier de drempels naar omlaag: naar 50 en 20. Wij willen ook interimers mee stemrecht geven. Zo versterken we de democratische dimensie van de sociale verkiezingen.

Vandaag kan een bedrijf zijn personeels- en vakbondsafgevaardigden afdanken en er zich met een afkoop-som vanaf maken. Wij willen de bescherming van de personeelsafgevaardigden versterken zodat wie dat wenst ook effectief zijn of haar re-integratie in het bedrijf kan afdwingen met een dwangsom. Daarvoor veranderen we de wet van 19 maart 1991.

Ook niet-beschermde werknemers en vakbondsafgevaardigden in de publieke sector verdienen een betere bescherming wanneer zij opkomen voor syndicale eisen. In het Franse recht is elk ontslag wegens syndicale redenen nietig. We willen onderzoeken hoe dit gegeven zou kunnen ingevoerd worden in het Belgische recht.

DRIE. DE TRANSPARANTIE EN WERKNEMERSCONTROLE VERGROTEN

Net na de Tweede Wereldoorlog werd het sociaal overleg geïnstitutionaliseerd. Dat was een toegeving van patroonszijde om de sociale vrede te garanderen en revolutionaire maatregelen te vermijden. De sociale bewegingen, waaronder de vakbonden, werden nauw betrokken bij de dienstverlening en besluitvorming op het vlak van de lonen, de gezondheidszorg en de sociale zekerheid. De wet op de cao's kwam tot stand alsook de wetten op de paritaire comités, de ondernemingsraden en de comités voor preventie en bescherming op het werk. Wij willen niet dat men aan deze zaken raakt.

Overheidsbedrijven zoals de NMBS en BPost hebben een directe impact op het leven van de bevolking: of je een postkantoor hebt in je buurt, of het lokaal station openblijft ... Burgers en werknemers moeten inspraak en controle hebben zodat deze openbare diensten hun rol goed vervullen. Wij stellen daarom voor de *bestuursraden* van overheidsbedrijven open te stellen voor vertegenwoordigers van de vakbonden en gebruikersverenigingen die toezicht kunnen houden op de activiteit. De debatten in deze bestuursraden moeten openbaar zijn.

Op het vlak van ontslag is België een van de meest liberale landen. Anders dan in Duitsland, Frankrijk en Nederland kan een werkgever bij ons altijd overgaan tot ontslag, zelfs als hij daar geen reden voor heeft. Zeker bij collectieve ontslagen is dat onrechtvaardig en wraakroepend. Wij willen de wijziging van de *wet-Renault* zodat een werkgever vooraf moet aantonen dat hij economische redenen heeft om tot ontslag over te gaan.

Bedrijven moeten vrijwel geen informatie geven over onderaannemers en contractors, hoewel ze er massaal gebruik van maken. Wat is de kostprijs ervan? Welke zijn de rechten van de mensen die voor deze onderaannemers werken? Hoe worden ze behandeld bij een collectief ontslag? Wij willen ondernemingen verplichten tot een volledige en transparante communicatie over het gebruik van onderaanneming. De vakbonden moeten deze informatie krijgen en er hun zeg over hebben.

28. INVESTEER IN JONGEREN

STANDPUNT

Jongeren zijn experts, en wel over de plek waar ze wonen, leren en zich amuseren. Indien we hen aan het woord laten, boren we een schat aan voorstellen en engagement aan.

Als het gaat over inspraak, ontspanning en welzijn van jongeren, gaat het onvermijdelijk ook over plaats. Jongeren hebben meer eigen, openbare ruimte nodig. Plaats(en) om bij elkaar te komen en zich uit te leven. Voldoende plaats(en) ook om er de drempels voor deelname aan sport, spel en cultuur mee te kunnen verlagen. Meer plaats: hierbij nemen jeugdwerk en onderwijs ook letterlijk een cruciale plaats in.

Wij willen een echt jongerenbeleid dat vertrekt van het grote potentieel dat de jongeren in zich dragen: zij maken de wereld van morgen. Vanuit hun positie zijn ze gericht op de toekomst. Daarom zijn ze een motor van verandering.

WAT WIJ WILLEN

EEN. GEEF JONGEREN INSPRAAK

- We geven jongeren vanaf 16 jaar stemrecht.
- We stellen op elk politiek beleidsniveau een jeugdraad in. Die werkt autonoom en heeft initiatiefrecht in het respectievelijk parlement.
- We verplichten de overheid advies te vragen aan de jeugdraad over elke beslissing die jongeren aanbelangt, van de organisatie van jeugthuizen tot beslissingen in het onderwijs.
- We organiseren een jaarlijkse jongerenenquête om hun behoeften te horen. Bijzondere aandacht gaat naar de inspraak van kansarme jongeren.
- We betrekken jongeren actief bij het beleid en verlagen de drempels via polls, online fora waar politici reageren, e-democracy, een overheidswebsite ...

TWEE. INVESTEER IN CULTUUR, SPORT EN ONTSPANNING

- We maken cultuur en sport toegankelijker en goedkoper door de infrastructuur te versterken, meer middelen toe te kennen aan sport- en cultuurverenigingen en via cultuur- en sportcheques.
- Elke jongere en elke sportclub heeft het recht op een toegankelijke sporthal, een sportterrein of een zwembad in haar of zijn buurt.
- We moedigen cultuurhuizen aan hun aanbod meer af te stemmen op de jongeren zodat het cultuuraanbod het aandeel van jongeren in de bevolking weerspiegelt.
- We herinvesteren in de scholen. We stimuleren meer cultuur, poëzie, muziek, zang, beeld, geluid ... op school.

DRIE. MEER PLAATS VOOR JONGEREN IN DE OPENBARE RUIMTE EN VOOR HET JEUGDWERK

- We komen op voor meer lokalen voor jongeren: jeugthuizen, muziekstudio's, fuifzalen, clublokalen ... Een jeugdlokaal is een vaste ankerplaats voor jongerenwerk.
- We voorzien meer structurele middelen en personeel voor jeugdorganisaties en jeugthuizen om bestendig jeugdwerk te kunnen uitbouwen.

- We betrekken de jeugdsector en de cultuur- en sportverenigingen bij de ontwikkeling van nieuwe openbare ruimte.
- We geven jongeren vanaf 16 jaar verantwoordelijkheid voor hun eigen plein, in samenwerking met professionele coaches uit het jeugdwerk. We stimuleren deze “Plein Patrons”-projecten.

VIER. STABIEL WERK VOOR JONGEREN

- We roepen een halt toe aan de te ver doorgedreven flexibilisering. Geen levenslange interim-contracten.
- We erkennen de studentenjob als volwaardig werk. De job telt mee voor de opbouw van sociale rechten zoals werkloosheid en pensioen en een gegarandeerd loon in geval van ziekte.
- Wij maken de inperking van het recht op een inschakelingsuitkering voor jongeren ongedaan en trekken de maatregelen van zowel de regering-Di Rupo als de regering-Michel in.

VISIE

EEN. GEEF JONGEREN INSPRAAK

De overheid houdt maar *bitter weinig rekening* met jongeren. Ze ziet jongeren als een bron van overlast in plaats van als een echte partner met een mening. Dikwijls slaat ze adviezen van de jeugdorganisaties in de wind. Erger nog, de organisatie en inhoud van jongeren-inspraak wordt dikwijls van bovenaf gedirigeerd. De jeugdraden hebben geen initiatiefrecht in het parlement en worden niet geconsulteerd over budgetten en beslissingen die hen aangaan. Op al die terreinen moet het grondig anders.

De min 18-jarigen kunnen hun stem niet laten horen bij de verkiezingen. De PVDA pleit voor *stemrecht vanaf 16 jaar*. Daar is een grondwetswijziging voor nodig.

Zonder communicatie in de twee richtingen is er geen democratie. Beleidsmakers moeten beseffen dat jongeren deskundigen zijn als het over hun buurt, hun wijk, hun school gaat. Wil je kunnen zeggen wat je denkt, dan moet er ook naar je geluisterd worden. Een open houding van de overheid is dus een must. Wij willen het beleid zo organiseren dat jongeren hun weg vinden naar de overheid, met bestuursorganen en overheidsinstellingen die actief naar hen toekomen. Dan kan de overheid jongeren beter betrekken en op allerlei manieren naar hun mening vragen. Op de eerste plaats langs structurele organen zoals de *jeugdraad*. Daar moet van echte vertegenwoordiging en reële jongerenparticipatie sprake zijn. Hier is het belangrijk dat de jeugdraad initiatiefrecht krijgt in de bestuursorganen. Daarnaast moet ook wie geen rechtstreekse band heeft met de jeugdraad haar of zijn ideeën op tafel kunnen leggen. Bijvoorbeeld via een *open digitaal forum* waarlangs jongeren hun vragen en suggesties kunnen aanbrengen. Wij verwachten van de overheid dat ze zich engageert om op elk van de gestelde vragen een antwoord te geven en de voorstellen die van een voldoende aantal jongeren bijval krijgen, ook effectief te behandelen.

Zo kunnen jongeren hun stem laten horen en *partner* zijn bij de uitwerking van nieuwe plannen en projecten. Zonder een goed georganiseerd werk met en onder de jongeren komt de politiek niet tot een gemotiveerde medewerking van hen.

TWEE. INVESTEER IN CULTUUR, SPORT EN ONTSPANNING

Voor jongeren moet de *drempel* naar sport en cultuur omlaag. Dat wijst ook de Big Ask uit, de grote bevestiging van jongerenbeweging RedFox bij 7.500 jongeren.

Door de regeringsbesparingen moesten sport- en dansverenigingen hun lidgelden verhogen. Voor veel mensen is de *kostprijs* voor de voetbalclub of de dansles te hoog geworden. Het komt erop aan de clubs de mogelijkheid te geven hun prijzen weer te verlagen. Dat kan door hun werkingsmiddelen weer te verhogen.

Via een doordacht subsidiebeleid kan de overheid sport en cultuur toegankelijker maken zodat iedereen toegang heeft tot sportinfrastructuur, concertzalen en musea.

Ook de jeugddiensten zelf dienen hun drempel laag te houden. Zo maakte de jeugddienst van Borgerhout al zijn activiteiten gratis, schafte de inschrijving af en trok naar de pleinen waar jongeren zich ophouden. Wij willen het jeugdwerk op het hele Vlaamse niveau met deze insteek georganiseerd zien. In *Borgerhout* vertienvoudigde de jeugddienst er het aantal bereikte jongeren mee. In dat district kunnen jongeren vanaf 16 jaar ook een opleiding tot steward volgen om dan de zaken op 'hun' plein in goede banen te leiden. "Plein Patrons" noemt men ze. Het project kwam er op initiatief van de PVDA. Jongeren met verantwoordelijkheid en een missie voelen zich beter in hun vel, én in hun wijk.

Betrek jongeren bij de uitbouw van sport en cultuur, zodat het aanbod overeenstemt met de bevolking. Kunst en cultuur zijn meer dan de Vlaamse Primitieven in een museum. Ze bestaan ook uit nieuwe stadsbands, jonge stand ups in de wijken, YouTube-fenomenen ... Ook die vormen van volkscultuur moeten een plaats krijgen. Dat doen we door deze jonge artiesten en hun publiek op te nemen in het cultuurcircuit.

DRIE. MEER PLAATS VOOR JONGEREN IN DE OPENBARE RUIMTE EN VOOR HET JEUGDWERK

Het jeugdwerk is voor veel jongeren hun tweede thuis, een plek waar ze zich veilig voelen, vrienden maken en kunnen groeien. Het jeugdwerk haalt jongeren uit hun isolement, doet hen openbloeien en zet ze op weg naar hun eerste job. Jeugdverenigingen doen vandaag *schitterend werk*. We hebben het dan over het professionele jeugdwerk dat zich met vaste medewerkers vooral richt op de maatschappelijk meer kwetsbare jongeren. Maar ook over vrijwillig jeugdwerk – de jeugdbewegingen. Die bezorgen duizenden jongeren elk weekend en elke zomer de tijd van hun leven.

En toch werken jeugdorganisaties en -verenigingen dikwijls in onzekerheid. Sinds de hervorming van het jeugdbeleid beschikken gemeenten niet over voldoende budget. Bij veel organisaties is een deel van de (project)subsidie te onzeker om te kunnen bouwen aan langdurige projecten. De vermarkting van het jeugdwerk bedreigt de onafhankelijkheid ervan. Het jeugdwerk kraakt onder de werkdruk en het tekort aan geld. Dikwijls is het kiezen tussen besparen, slechte contracten toekennen of tijd vrijmaken om privé-geld te zoeken. En dat terwijl iedereen op het terrein maar één ding wil: kwalitatief sterk jeugdwerk. Het professionele jeugdwerk moet weer *meer middelen* krijgen. Dat zetten wij terug bovenaan op de agenda van de Vlaamse Overheid.

VIER. STABIEL WERK VOOR JONGEREN

Zelfstandig leven is een recht. En de beste garantie daarvoor is stabiel en kwaliteitsvol werk. Voor een grote groep jongeren wordt dat meer en meer een probleem. Ze krijgen af te rekenen met langere wachtperiodes, met flexi-jobs zoals Deliveroo. Ze moeten van het ene *interim of tijdelijk contract* naar het andere jobhoppen. De grootste werkgevers in ons land zijn ... de interimbedrijven. Die trend moet gekeerd worden zodat jongeren op een degelijke manier hun leven kunnen aanvatten.

Stages bieden jongeren de kans de theoretische kennis uit hun studies of opleiding in de praktijk te brengen. Maar vandaag vervangen stages soms betaalde arbeidsplaatsen en genieten stagiairs meestal niet van sociale bescherming en krijgen ze geen financiële vergoeding.

Aan studentenjobs moeten volwaardige sociale rechten worden toegekend: de job telt mee voor de opbouw van sociale rechten zoals werkloosheid en pensioen.

De *inschakelingsuitkering* is de uitkering die jonge werkzoekenden krijgen als ze één jaar na het beëin-

digen van hun studies nog altijd geen werk gevonden hebben. De regering-Di Rupo beperkte de duur van deze uitkering tot 36 maand. Voor de regering-Michel ging dat nog niet ver genoeg. Zij besliste dat de inschakelingsuitkering maar kan tot 25 jaar en dat min 21-jarigen een diploma, getuigschrift of attest moeten kunnen voorleggen. De RVA schat dat het aantal jongeren met recht op een inschakelingsuitkering daardoor met 45 procent is gedaald. Deze maatregel heeft geen significante stijging van de tewerkstellingsgraad bij jongeren teweeggebracht. Het is een pure besparingsmaatregel die de jongeren zwaar treft. Wij willen de maatregel zowel van de regering-Di Rupo als van de regering-Michel ongedaan maken. Als de maatschappij niet voldoende werk biedt, moet ze het recht op sociale zekerheid integraal garanderen.

De econoom Guy Standing (2011) beschrijft hoe grote groepen mensen zich genoodzaakt zien in onderbetaalde, onzekere en onveilige situaties te werken. Binnen Europa leeft 10% van de *tewerkgestelde jongeren in armoede*. De jonge armen moeten het doen met een laag loon, een beperkte sociale bescherming en preciaire werkomstandigheden. Veel jongeren hebben tijdelijke jobs, part-time jobs, interimjobs en stages. Ook het aantal jongeren in interimjobs is heel hoog. De jeugdbeweging KAJ waarschuwt al jaren voor deze ontwikkeling. Het KAJ-zwartboek, waarin meer dan duizend Vlaamse jongeren een plaatsje kregen, maar ook later onderzoek tonen hoe groot de wantoestanden zijn en hoezeer ze de jongeren hun toekomstperspectief afpakken.

STA OP TEGEN

RACISME

STEM RESOLUUT RESPECTVOL

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

29. EEN DIVERS LAND ZONDER RACISME, WAAR IEDEREEN MEETELT

STANDPUNT

Migratie is van alle tijden. De laatste decennia zorgen nieuwkomers ervoor dat de samenstelling van de bevolking snel wijzigt. Die superdiversiteit wordt een sterke troef mits we erin slagen iedereen gelijke rechten en kansen te bieden en er zo voor zorgen dat de solidariteit het van de wedijver wint.

Dat is vandaag niet het geval. Het risico op armoede, werkloosheid, laaggeschooldheid en slechte huisvesting is veel groter wanneer je een ander kleurtje hebt of wanneer je naam een andere afkomst laat vermoeden. Racisme is een trieste realiteit.

Met de PVDA willen we de wedijver tussen mensen die het moeilijk hebben, uitschakelen. We zorgen voor voldoende jobs en voorzieningen, en voor een onderwijs op maat van alle kinderen, ongeacht hun herkomst of sociale afkomst. We pakken het racisme aan want het verhindert dat we samen de echte verantwoordelijken van onrecht en ongelijkheid bestrijden.

WAT WIJ WILLEN

EEN. MEER JOBS, MEER GELIJKHEID

- We zorgen voor genoeg sociale voorzieningen zodat we wedijver tussen mensen die het moeilijk hebben, voorkomen.
- We streven naar een arbeidsmarkt met voldoende kwaliteitsbanen om zo de concurrentie voor schaarse vacatures uit te schakelen.
- We leggen streefcijfers op inzake de diversiteit van het personeelsbestand, in de openbare diensten en in de privé. Er zijn positieve acties nodig om de ongelijkheid recht te trekken.
- We introduceren proactieve praktijktesten door inspectiediensten en middenveldorganisaties. Werkgevers die in de fout gaan, dienen bestraft te worden in verhouding tot de grootte van hun bedrijf.
- We zorgen ervoor dat de openbare sector, de instellingen die met openbaar geld gefinancierd worden, en de bedrijven die intekenen op openbare aanbestedingen, een voorbeeldrol vervullen inzake gelijkheidsbeleid.

TWEE. EEN LAND WAAR RACISME GEEN KANS KRIJGT

- We ondersteunen alle inspanningen om tot een nationaal actieplan tegen het racisme te komen.
- We evalueren en herwerken de Antiracismewet, de Antidiscriminatiewet en de Genderwet van 2007 zodat ze effectief het racisme en de discriminatie terugdringen.
- Wij introduceren ook proactieve praktijktesten op de huurmarkt.
- We stoppen de etnische profilering. Daarvoor ondersteunen we de cellen Diversiteit bij de politie, maken we extra vormen verplicht en voeren we bij elke identiteitscontrole een ontvangstbewijs in.
- We beschermen het staatsburgerschap voor kinderen die in België geboren zijn of die in België opgegroeid zijn en voor alle burgers met de dubbele nationaliteit. We wensen geen eerste- en tweederangsburgers.
- Na vijf jaar wettelijk verblijf in ons land moet elke persoon automatisch de Belgische nationaliteit krijgen, zodat zijn/haar integratie in ons land gemakkelijker wordt.

DRIE. EEN SCHOOL OP MAAT VAN ALLE KINDEREN

- We stellen een plan op om de schooluitval van jongeren uit de migratie en uit financieel zwakke gezinnen aan te pakken.
- We zorgen voor een niet-discriminerend inschrijvingsbeleid en maken zo komaf met “witte” en “zwarte” scholen en met arme en rijke scholen.
- We gaan voor een intercultureel pedagogisch project. We zien diversiteit als een verrijking, niet als een handicap. We waarderen de afkomst en taal van elke leerling en moedigen meertaligheid aan.
- We zorgen in leerplannen en in de lerarenopleiding voor kritische duiding van het koloniaal verleden, voor inzicht in de geschiedenis van de migratie en van de strijd tegen het racisme.
- We ontwikkelen een actieplan voor meer kandidaten met een migratieachtergrond in de lerarenopleiding. De diversiteit van het lerarenkorps draagt bij tot de strijd tegen discriminatie.

VIER. DE GEMEENSCHAPPEN ACTIEF BETREKKEN

- We schaffen het hoofdoekenverbod af zowel in de privébedrijven en openbare diensten als op school.
- We verdedigen een actief intercultureel beleid, met in de publieke ruimte een overlegde plaats voor de verschillende religieuze en geloofsgebonden tradities en feesten.
- We organiseren de dialoog en betrekken de verschillende gemeenschappen bij de organisatie van religieuze feesten en tradities.
- We investeren in culturele ontmoetingsplaatsen. Daar kunnen mensen uit verschillende culturen elkaar op een laagdrempelige manier leren kennen.

VISIE

EEN. MEER JOBS, MEER GELIJKHEID

De laatste decennia is het aantal inwoners met een migratieachtergrond sterk gestegen. In de grote steden hebben vandaag bijna vier op de tien inwoners een andere origine. De helft van hen zijn ‘nieuwe Belgen’, de andere helft heeft niet de Belgische nationaliteit. Voor het geheel van het land gaat het om respectievelijk 20 en 10 procent van de inwoners. Tegelijk is ook het racisme toegenomen, niet door de aanwezigheid van deze nieuwe landgenoten maar door de politieke keuzes van een bepaald deel van het establishment.

De superdiversiteit houdt grote troeven in, mits we erin slagen iedereen gelijke rechten en kansen te bieden en die ook in de realiteit waar te maken. Maar het tekort aan werk, aan dienstverlening en sociale voorzieningen zorgt voor spanningen tussen werkende mensen. Willen we de superdiversiteit doen slagen, dan moeten we die tekorten wegwerken, erin investeren. Maar de overheden doen het tegendeel: ze blijven besparen. Rechtse politici wijzen intussen de ene bevolkingsgroep na de andere met de vinger. Zo worden mensen tegen elkaar opgezet en blijven de problemen liggen.

Het is tijd voor een omslag. Wij willen een samenleving die trots is op haar diversiteit en waarin de werkende mensen van alle origines beseffen hoezeer verdeeldheid en racisme hun belangen schaden.

De overgrote meerderheid van de mensen met een migratieachtergrond zijn werkende mensen. Zij of hun (groot)ouders zijn naar hier gehaald of naar hier gekomen om te werken. Maar op de arbeidsmarkt botsen ze op discriminatie, werkloosheid, oververtegenwoordiging in de preciaire arbeid, geen doorgroeikansen ... Ze blijven op de reservebank van de arbeidsmarkt. Arbeid is de eerste vereiste voor een waardig leven en voor een volwaardige deelname aan de samenleving. En door samen op de werkvloer te staan kunnen vooroordelen en racisme overwonnen worden.

Discriminatie bij het zoeken naar werk moet worden voorkomen, opgespoord en aangepakt. Daar laten we

inspectiediensten en middenveldorganisaties proactieve praktijktesten voor uitvoeren. Zulke testen kunnen er ook komen in de strijd tegen discriminatie op de woonmarkt, in het onderwijs, de gezondheidszorg en het uitgaansleven.

De N-VA heeft het voorstel van de campagne “PraktijktestenNu” federaal en in Vlaanderen afgeblokt. In de hoofdstad liggen de krachtsverhoudingen beter. Toen Youssef Handichi, volksvertegenwoordiger van de PVDA in het Brussels parlement, het idee van antidiscriminatie-testen introduceerde, reageerde het middenveld positief en het lanceerde een campagne voor die testen. Er was dan ook veel media-aandacht toen in 2016 Samira-Cécile het slachtoffer werd van zo’n discriminatie. Samira stuurde twee identieke sollicitatiebrieven: een als Samira en een als Cécile. Cécile kreeg meteen antwoord op haar brief, Samira kreeg geen antwoord. Daarop dient de PVDA een voorstel van ordonnantie in: de praktijktesten moeten er komen. Onder druk van de beweging naar aanleiding van deze affaire, keurt het Brussels parlement in oktober 2017 een ordonnantie goed, maar die voorziet niet in de mogelijkheid om de praktijktesten proactief uit te voeren. Het middenveld wordt uitgesloten van de mogelijkheid om controles uit te voeren. De goedgekeurde ordonnantie is een stap vooruit maar nog onvoldoende om de strijd tegen discriminatie bij het zoeken naar werk te winnen.

De Amerikaanse burgerrechtenbeweging van de jaren zestig en zeventig, een coalitie van Afro-Amerikaanse organisaties en vakbonden, droeg de slogan “meer jobs, meer gelijkheid” in het vaandel.

Streven naar een arbeidsdeelname van burgers met een migratieachtergrond die overeenkomt met hun percentage in de globale bevolking, betekent niet dat we jobs van andere mensen gaan afpakken om die aan collega’s met een migratieachtergrond te geven. De actie voor gelijke arbeidsdeelname moet gepaard gaan met de actie voor meer banen. Daarvoor investeren we in sectoren met personeelstekort en herverdelen we de beschikbare arbeid door kortere fulltime werkweken.

Nu de etnische kloof op de arbeidsmarkt maar niet wil slinken, is het tijd voor bindende positieve acties om daarmee de feitelijke ongelijkheid van achtergestelde groepen weg te werken. Het Minderhedenforum heeft in het rapport Tijd voor positieve actie aan de hand van goede ervaringen gesystematiseerd hoe je met positieve acties heel gericht medewerkers aantrekt die je anders misschien niet of veel minder zou bereiken: voor stageplaatsen, studentenjobs, opleidingen en trainingen, mentorprojecten, quota voor stagiairs, specifieke wervingsreserves... Op die basis kunnen streefdoelen worden ontwikkeld en opgelegd voor de personeelssamenstelling bij openbare diensten en in de privé.

Dat positieve actie een vorm van discriminatie zou zijn, werd al uitvoerig weerlegd bij de discussie over het VN-verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie. Positieve acties werden ook opgenomen in de antidiscriminatie- en antiracismewet van 2007. Hoog tijd er echt werk van te maken!

TWEE. EEN LAND WAAR RACISME GEEN KANS KRIJGT

Rechtse politici schilderen mensen met een migratieachtergrond af als profiteurs, dommeriken, niet in staat zich aan te passen ... Zij beweren dat Berbers “gesloten gemeenschappen” zouden vormen, dat racisme “relatief” zou zijn, dat racisme als “excuus” voor persoonlijk falen gebruikt wordt enzovoort. Zij pochen over hoeveel mensen op de vlucht ze hebben teruggestuurd en spreken over mensen die “opgekuist” moeten worden. Ze sluiten kinderen op in gesloten centra. Geen wonder dat het racisme in dit politieke klimaat woekert. Uit internationale studies blijkt dat de discriminatie op de arbeidsmarkt en in het onderwijs in ons land bij de hoogste van Europa is. Er moet een nationaal actieplan tegen het racisme komen.

Rechtse politici verkondigen dat ze de internationale verdragen inzake de mensenrechten, het vluchtelingenasiel en de strijd tegen het racisme op de helling willen zetten. Wij komen op voor het respecteren van die verdragen. Ieders grondrechten moeten gewaarborgd zijn.

De anti-discriminatiewetten (de “Antiracismewet”, de “Antidiscriminatiewet”, en de “Genderwet”) van 2007 zijn de vrucht van de strijd van de arbeiders- en burgerbewegingen. Wij koesteren en beschermen dat resultaat, maar onderzoeken ook hoe het nog verbeterd kan worden om racisme en discriminatie ook effectief terug te dringen. Vandaar ons voorstel deze wetten te evalueren en ze waar nodig bij te sturen.

Zo is er het racistische gedrag binnen de politiediensten, zowel tegenover de bevolking als tegenover collega’s. Wij willen een beleid van nultolerantie tegenover discriminatie en racisme van agenten en ondersteunen op die manier de politiemensen die correct hun werk doen. Etnisch profileren, waarbij de politie mensen op basis van hun huidskleur of etnische achtergrond staande houdt, is discriminatie en dus verboden. Toch gebeurt het in alle politiekorpsen, zoals een studie uit 2018 van Amnesty International Vlaanderen aantoont. We nemen daar strenge maatregelen tegen.

Wij garanderen het staatsburgerschap van kinderen die in België geboren zijn of die in België opgegroeid zijn en van alle burgers met de dubbele nationaliteit. Wij verzetten ons tegen de “Deportatiewet”. Die bepaalt dat mensen met een andere nationaliteit die hier geboren zijn of in België kwamen wonen voor hun 12 jaar, toch uitgewezen kunnen worden op basis van vage redenen van verstoring van de openbare orde of de nationale veiligheid. Natuurlijk moeten personen die misdrijven plegen berecht worden. Maar het kan niet dat wanneer je hier geboren en getogen bent en al heel je leven legaal in België verblijft, je naast strafrechtelijke vervolging ook een verbanning riskeert. Dat komt neer op een dubbele straf. Een coalitie van middenveldorganisaties tekende bij het Grondwettelijk Hof beroep aan tegen deze wet. Wij steunen dat initiatief.

DRIE. EEN SCHOOL OP MAAT VAN ALLE KINDEREN

Ons onderwijs, zowel het Nederlandstalige als het Franstalige, behoort qua prestaties tot de wereldtop. Maar op het vlak van sociale gelijkheid bengelen we helemaal achteraan. Kinderen uit het armste deel van de bevolking of met een migratieachtergrond zijn daar het slachtoffer van. En één op de vier kinderen met een migratieachtergrond wordt in een kansarm gezin geboren. Kinderen met een migratieachtergrond zijn zo dubbel het slachtoffer.

In januari 2018 legde het rapport *Diversiteitsbarometer Onderwijs* van UNIA, het Gelijke Kansencentrum, deze wonde bloot en reikte voorstellen aan om eraan te werken. Maar onderwijsminister Crevits van CD&V maakte zich boos over het rapport en verkoos niet naar de voorstelling ervan te komen.

De migranten die hier lang geleden kwamen werken, droomden van een toekomst voor hun kinderen. Twee of drie generaties later is het duidelijk dat ons onderwijssysteem deze droom niet kan waarmaken. De vroege oriëntering, het “watervalstelsel” en de verschillende onderwijstypes en -vormen bestendigen de sociale en raciale ongelijkheden. 13% van de jongens en 7% van de meisjes van Belgische herkomst behaalt geen diploma middelbaar onderwijs. Bij jongens van Turkse of Afrikaanse herkomst ligt dat rond 45% en bij meisjes met die herkomst rond 42%. Om daar komaf mee te maken, willen we de schooluitval planmatig aanpakken.

Leerlingen met een migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in “minder gewaardeerde” studierichtingen. Leerlingen die “anders” zijn, lopen school in “andere” scholen. Slechts 10% van de armste jongeren in Vlaanderen volgt het ASO, tegenover 88% van de kinderen uit de rijkste families. Het wordt almaar moeilijker om via het onderwijs de sociale ladder te beklimmen, zeker voor kinderen met een migratieachtergrond. Als die dan ook nog eens uit arme families komen, wordt het quasi onmogelijk. Daarom is een niet-discriminerend inschrijvingsbeleid zo belangrijk. We moeten af van de segregatie tussen “witte” en “zwarte” scholen en tussen arme en rijke scholen. We gaan in het onderwijs voor een actief intercultureel pedagogisch project. We zien diversiteit als een verrijking, niet als een beperking. We zorgen in de leerplannen en de lerarenopleiding voor kritische duiding van het koloniale verleden.

Het UNIA-rapport *Diversiteitsbarometer Onderwijs* geeft twee grote pijnpunten aan: de oriëntering van de leerlingen en de samenstelling van het leerkrachtenkorps. Het aantal leerkrachten met een migratieachtergrond is heel klein, constateert het rapport. Een positieve, creatieve en brede aanpak is hier nodig, met een actieplan voor meer kandidaten met een migratieachtergrond in de lerarenopleiding.

VIER. DE GEMEENSCHAPPEN ACTIEF BETREKKEN

We bestrijden alle vormen van discriminatie. Met de PVDA willen we het hoofddoekenverbod op school en in de openbare diensten en privébedrijven afschaffen. Dat verbod vormt een discriminatie bij de tewerkstelling. De voorstanders ervan schermen met het argument van de neutraliteit. Maar dat argument geldt ook voor het personeel: we verwachten van overheid en werkgevers respect op te brengen voor ieders persoonlijke overtuiging. En neutraliteit naar de klant toe is inderdaad geboden: iedere klant heeft het recht op gelijke behandeling. Maar voor ons moet die neutraliteit afgemeten worden aan daden, aan het uitvoeren van de job. Wat iemand draagt, doet er toch niet toe?

We verdedigen een actief intercultureel beleid, waar in de publieke ruimte een overlegde plaats is voor verschillende religieuze en geloofsgebonden tradities en feesten. Daarom betrekken we de verschillende gemeenschappen bij de organisatie van religieuze feesten en tradities.

Via verschillende parlementen werd een verbod op onverdoofd slachten ingesteld zonder de joodse en islamitische gemeenschappen daarbij te betrekken. Wij zijn tegen dit verbod zonder overleg dat bovendien selectief is: het gaat alleen over schapen. Het lost ook niets op want men gaat het vlees gewoon in het buitenland kopen. Het verbod lijkt mee te deinen op de rechtse stroming die de terechte discussie over dierenwelzijn misbruikt om bepaalde etnische minderheden te stigmatiseren.

Wij zijn van oordeel dat de tijdgeest, de aandacht voor het dierenwelzijn en de technische vooruitgang in de toekomst kunnen leiden tot een consensus over een veralgemening van het verdoofd slachten. Maar gewoonten, en zeker religieuze gebruiken en tradities, veranderen en aanpassen aan de tijdgeest en de technische evolutie vereist op de eerste plaats een draagvlak in de betrokken gemeenschappen. Dat draagvlak creëren vraagt tijd, dialoog en overleg. Dat bereik je niet met het conflictmodel, dat nu veelal gehanteerd wordt.

We verzetten ons tegen het afnemen van een groot deel van de subsidies van de organisaties die zich inzetten voor de emancipatie van deze bevolkingsgroepen en tegen het fnuiken van deze organisaties.

Om de ontmoeting tussen de culturen, nationaliteiten en etnische groepen te bevorderen, investeren we meer in culturele ontmoetingsplaatsen waar mensen elkaar ontmoeten, zichzelf sterker maken, hun netwerk versterken en dus beter kunnen deelnemen aan de samenleving.

STRIJD MEE TEGEN

SEKSISME

GIRL
X
MEAT

STEM BESLIST FEMINIST

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

www.pvda.be

30. VOLLEDIGE GELIJKHEID TUSSEN VROUWEN EN MANNEN

STANDPUNT

Wij willen een samenleving waarin de archaïsche mentaliteit van patriarchale dominantie verdwijnt en waarin geen plaats meer is voor seksisme en geweld tegen vrouwen. Wij willen een samenleving waarin vrouwenrechten, bijvoorbeeld de keuze om al dan niet moeder te worden, niet telkens opnieuw in vraag gesteld worden, maar waarin ze definitief verworven rechten zijn.

We zijn van mening dat gelijkheid tussen vrouw en man enkel mogelijk is indien de vrouw financieel onafhankelijk kan zijn van de man. We eisen vandaag gelijk loon voor gelijk werk en klagen we de seksistische onderdrukking aan.

Gelijkheid tussen vrouw en man is een gelijkheid waarbij mannen zich net zoveel als vrouwen engageren in huishoudelijk werk en in het grootbrengen van de kinderen. Daarvoor is een niet-discriminerende toegang tot arbeid nodig, zonder verschillen op het vlak van loon of pensioen. Daarvoor is een collectieve arbeidsduurvermindering nodig waardoor zowel mannen als vrouwen zorgtaken op zich kunnen nemen. Daarbij moeten beter functionerende overheidsdiensten oplossingen aanreiken zodat iedereen deze zorgtaken gemakkelijker op zich kan nemen.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DE LOONKLOOF WEGWERKEN

- Alle vrouwen en mannen hebben recht op volwaardig, stabiel en fulltime werk. We pleiten ervoor de werktijd collectief te verminderen.
- We willen de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 25 betreffende gelijk loon voor mannelijke en vrouwelijke werknemers effectiever laten toepassen.
- Er is een strikte controle nodig op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 38 betreffende de werving en selectie van werknemers, om discriminatie bij aanwervingen te bestrijden.
- Wij vragen een correcte toepassing van de wet van 22 april 2012 ter bestrijding van de loonkloof tussen mannen en vrouwen, en zo nodig een aanpassing van die wet.

TWEE. ZORGTAKEN ZIJN GEEN EXCLUSIEVE VROUWENZAAK

- We creëren meer en betaalbare plaatsen in openbare kinderdagverblijven. We streven naar een opvangcapaciteit van 50 plaatsen per 100 kinderen in het hele land.
- We breiden het vaderschapsverlof uit tot dezelfde duur als het moederschapsverlof (15 weken). Automatisch en voor 100% betaald door de werkgever.
- We verhogen de toelagen voor ouderschapsverlof.

DRIE. GEWELD VOORKOMEN EN SLACHTOFFERS VAN GEWELD OPVANGEN

- We verzamelen statistische gegevens over verschillende vormen van geweld tegen vrouwen.
- We zetten in op relationele en seksuele vorming (RSV) op school, vanaf het lager onderwijs.
- We zetten een collectieve arbeidsovereenkomst #MeToo op, die meer preventie op het werk waarborgt.

- We breiden de openingsuren van de telefoonlijnen voor slachtoffers van seksueel geweld uit zodat ze 24/7 bereikbaar zijn. We verhogen de financiering ervan.
- We bouwen de Zorgcentra na Seksueel Geweld uit van 3 centra naar 10: één in elke provincie.
- We zorgen voor gepaste basis- en voortgezette opleiding voor alle professionals die in contact kunnen komen met slachtoffers van seksueel geweld.
- We controleren of klachten van vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, systematisch bij de politie terechtkomen. We bewaken dat het gerecht er zorgvuldig op toeziet.

VIER. BESTRIJDING VAN ARMOEDE ONDER VROUWEN. HULP AAN EENOUDERGEZINNEN

- We gaan voor de individualisering van de sociale rechten.
- We maken de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO) toegankelijk voor alle rechthebbenden, zonder inkomensplafond. Zo kunnen ex-partners en kinderen de onderhoudsuitkeringen invorderen.
- We geven vrouwen recht op volledig pensioen na een beroepsloopbaan van 40 jaar. Dat is een maatregel van positieve discriminatie om de kortere loopbaan van vrouwen te compenseren.
- We trekken de maatregelen van de regering Michel om de inkomensgarantieuitkering (IGU) te verlagen in.

VIJF. RECHT OP ABORTUS EN CONTRACEPTIE

- We halen abortus uit het Strafwetboek.
- We verlengen de wettelijke termijn (18 tot 20 weken in plaats van 12) en verminderen de bedenktijd (48 uur in plaats van 6 dagen) voor abortus.
- We breiden het aantal abortuscentra uit.
- We maken doorverwijzen (naar andere dokters of instellingen) verplicht voor dokters en ziekenhuizen die geen abortus willen plegen.
- We verruimen gratis contraceptie; voor de pil voor vrouwen boven de 21 bijvoorbeeld.

VISIE

EEN. DE LOONKLOOF WEGWERKEN

De plaats van de vrouwen op de arbeidsmarkt en in de samenleving is altijd al gebonden geweest aan de wisselende behoeften van de economie. Sedert de jaren 1960-1970 gingen vrouwen stelselmatig meer plaats veroveren op de arbeidsmarkt. Daar speelde ook de strijdbare vrouwenbeweging van toen een rol in. Toegang hebben tot werk is een van de grote stappen vooruit in de emancipatie van vrouwen. Heb je werk, dan kan je economisch zelfstandig zijn en kan je voluit aan het maatschappelijk leven deelnemen.

Maar het kapitalisme heeft van het groeiende “arbeidsleger” ook gebruikgemaakt om druk uit te oefenen op de lonen. De explosie van de werkloosheid sinds de crisis van 1973 was daarvoor een gunstige context. Meer vrouwen op de arbeidsmarkt liep parallel met lagere lonen voor iedereen. Niet tevreden met je arbeidsvoorwaarden? Dan vindt je baas wel iemand anders voor wie het wel volstaat. Het aantal jobs is immers kleiner dan de vraag ernaar. De rekening is vlug gemaakt. De voorkeur zal gaan naar de goedkoopste en meest flexibele arbeidskrachten. Het is een realiteit die zowel mannelijke als vrouwelijke werknemers treft. In die context zijn vrouwen eerder het slachtoffer van discriminatie omdat zij meer deeltijds werken of meer een baan hebben met preciaire arbeidsvoorwaarden. Er zijn wetten gestemd om werkgevers te sanctioneren die in hun sector geen gelijk loon voor gelijk werk betalen, maar die wetten volstaan niet om mannen en vrouwen op economisch vlak gelijk te schakelen.

De loonkloof tussen mannen en vrouwen in België bedraagt nog altijd 20%. Tellen we extralegale voordelen

zoals bedrijfswagens mee, dan is de kloof nog een pak groter. Vrouwen werken in sectoren waar bedrijfswagens, winstpremies en aanvullende pensioenen niet tot het standaard loonpakket behoren.

Zowat 45% van de vrouwen werkt deeltijds tegenover 11% van de mannen. Anders dan wat algemeen gedacht wordt, is dat niet omdat ze dat per se willen of ervoor kiezen. Het gaat heel vaak niet om een keuze, maar om noodzaak. Er zijn niet genoeg voltijdse jobs, vooral in de “vrouwelijke” sectoren zoals de distributie of de schoonmaak. Maar er zijn ook niet genoeg kinderdagverblijven. Dat zorgt er, samen met gezinsverplichtingen, voor dat deeltijds werken dikwijls de enige mogelijkheid is om gezin en arbeid te combineren.

De regering van N-VA, CD&V, Open Vld en MR heeft de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen nog vergroot. Drie vierde van de “jobs, jobs, jobs” zijn deeltijdse of uitzendbaantjes. De wet-Peeters over “werkbaar en wendbaar werk” maakt het cynisch genoeg net moeilijker om werk en gezin met elkaar te verzoenen. Vooral eenoudergezinnen, meestal met alleenstaande moeders, zijn er het slachtoffer van.

De collectieve vermindering van de werktijd is een hefboom om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen. Met behulp van een kortere werktijd met loonbehoud, het nieuwe voltijds, kunnen we tegelijk voltijdse banen creëren en ruimte scheppen voor vrije tijd, gezin, engagement in verenigingen enzovoort. Met een nieuw, korter voltijds voor vrouwen en voor mannen werken we de inkomensverschillen weg en verbeteren we de verdeling van de taken voor het gezin.

Wij willen een betere toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 25 en van de wet van 22 april 2012 die een oplossing willen bieden voor de inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen. We willen de sociale dialoog en actie daarover op interprofessioneel, sectoraal en ondernemingsniveau stimuleren.

TWEE. ZORGTAKEN ZIJN GEEN EXCLUSIEVE VROUWENZAAK

Om de taken in het gezin beter te verdelen, willen wij openbare en kwalitatieve diensten uitwerken die de lasten van gezinnen en vrouwen verlichten.

De overheid stoot de verantwoordelijkheid voor crèches af. Wij willen dat zij integendeel meer betaalbare en kwalitatieve plaatsen in kinderdagverblijven creëert. We streven naar een opvangcapaciteit in het hele land van 50 plaatsen per 100 kinderen. Op dit ogenblik heeft Vlaanderen een opvangcapaciteit van 40%, Brussel 29% en Wallonië 35%. Omdat de overheid veel te weinig in kinderdagverblijven investeert, is er plaatstekort. Dat opent de poort voor publiek-private partnerschappen en voor de privatisering van de sector. Multinationals zien er een lucratieve markt in, op de kosten van de gezinnen natuurlijk. Eén kindje drie dagen in de week in de opvang kost in Nederland gemiddeld 702 euro per maand. De meeste crèches zijn er *daar* commerciële bedrijven. Geen wonder dat driekwart van de Nederlandse vrouwen parttime werkt. De PVDA heeft aangeklaagd dat de stad Antwerpen van burgemeester De Wever in 2016 het licht op groen zette voor de Franse multinational Babilou om de kinderopvang te gaan beheren.

Wij willen vaderschapsverlof uitbreiden tot 15 weken om de zorgtaken voor de kinderen vanaf de geboorte beter te verdelen en om vaders toe te laten een band met hun kinderen op te bouwen. Automatisch en voor 100% betaald door de werkgever. Wij voeren ook actie tegen werkgevers die jonge vaders onder druk zouden zetten af te zien van dat vaderschapsverlof. Op die manier is de discriminatie die samenhangt met moederschap, op het vlak van carrière weggewerkt.

Dat de prijzen van de voor- en naschoolse opvang stijgen, belemmert vrouwen aan het werk te gaan. We verlagen de kosten van de schoolse opvang geleidelijk naar nul.

DRIE. GEWELD VOORKOMEN EN SLACHTOFFERS VAN GEWELD OPVANGEN

Er blijven nog veel hardnekkige stereotypes uit de reactionaire patriarchale ideologie. Die ideologie houdt vast aan haar suprematie over vrouwen. Het kapitalisme heeft deze eeuwenoude ideeën overgeërfd, maakt er maar al te graag misbruik van en geeft ze door om te kunnen blijven beschikken over arbeidskrachten die het dan gemakkelijk kan uitbuiten.

Seksisme is alomtegenwoordig, het is structureel van aard. Grappen of seksistische reclame zijn overal schering en inslag. Het vrouwelijk lichaam wordt gepresenteerd als een (koop)waar die veel “onderhoud” nodig heeft. L’Oréal, een van de allergrootste multinationals ter wereld, surft in op deze gecreëerde behoefte. Het hele gedoe beïnvloedt onze visie op vrouwen en duwt hen in hun zeventien rollen in één dag die we in één woord kunnen samenvatten: “ploetermoeder”. De rol van poetsvrouw, de rol van kok, van chauffeur, de rol als consument die de markt van de “schoonheidsproducten” doet draaien ... Maar vrouwen spelen in die rollen altijd de tweede viool. Dat heeft een impact op het gedrag van vrouwen zelf. Dikwijls zijn zij minder zelfverzekerd, aarzelen ze om het woord te nemen en hun mening te geven. Ze stellen zich minder vaak kandidaat voor een baan met grote verantwoordelijkheid. Door het structurele seksisme zijn vrouwen ook minder gewapend om het geweld, dat zij ondergaan, het hoofd te bieden. Het lijkt een uitzichtloze cirkel.

De #MeToo-beweging heeft blootgelegd hoe diep de problemen van geweld, brutaliteit en seksisme geworteld zitten in alle milieus. Deze problemen gaan hand in hand met dominantie. Werkgevers of diensthoofden die hun vrouwelijke werknemers lastigvallen en misbruiken, seksueel overschrijdend gedrag van registrateurs, van sporttrainers, van professoren, van politieagenten ...

Huiselijk geweld bevindt zich in ons land nog altijd heel erg in de taboesfeer. Onder meer de wankel economische situatie van vrouwen zorgt ervoor dat zij soms bij een gewelddadige partner blijven wonen in plaats van bescherming te zoeken.

Er is meer aan de hand dan die ene klap. Het heeft alles te maken met dominantie. Omdat het een structureel probleem is, moet de oplossing breed zijn. Te beginnen met preventie, de eerste stap om tot een mentaliteitswijziging te komen. Maar voor die preventie voorziet het beleid quasi niets, zo goed als geen budget. En zelfs daarin schiet het beleid tekort. Vrouwenverenigingen hebben aangeklaagd dat de regering-Michel op dit vlak niets heeft gedaan.

België heeft de Overeenkomst van Istanbul geratificeerd. Daarmee verbindt het zich een reeks maatregelen te nemen om geweld tegen vrouwen te voorkomen. Maar slechts een fractie van de maatregelen uit de overeenkomst is in België omgezet.

Deze preventie start al bij kinderen. Daarom zetten we bij voorrang in op relationele en seksuele vorming (RSV) op school. RSV is een “label” dat nog een “vaste waarde” moet worden. RSV is opgenomen in de eindtermen. Toch is niet nader bepaald hoeveel uur eraan besteed wordt, wat de inhoud ervan is of om de hoeveel tijd het programma herhaald wordt. Wij willen seksuele preventie, maar ook lessen over de manier waarop relaties tussen vrouwen en mannen respectvol en in wederzijds vertrouwen kunnen groeien. De lessen moeten bijbrengen dat vrouwen en mannen gelijk zijn. Professionals geven de RSV-lessen. Tegelijk moet RSV ook deel uitmaken van de algemene lerarenopleiding. Inzicht in de doelstellingen en de kwaliteitscriteria van RSV helpt toekomstige leraren om te gaan met de stereotypen die in de school leven en verspreid worden.

Wij willen een collectieve arbeidsovereenkomst #MeToo (cao #MeToo) voor meer preventie op het werk. Deze cao gaat de strijd aan tegen het geweld op vrouwen. Ze dient garant te staan voor het voeren en herhalen van informatiecampagnes, voor een duidelijke gedragscode met sancties bij het niet naleven ervan, voor specifieke informatie voor getuigen en voor de rol van de vakbondsvertegenwoordiging in deze preventie.

Slachtoffers van geweld hebben recht op kwaliteitshulp. De regering besliste drie Zorgcentra na Seksueel Geweld op te richten waar slachtoffers terecht kunnen voor medische en psychologische hulp, forensisch onderzoek, het neerleggen van een klacht en follow-up. Een goed initiatief, maar drie centra voor België is onvoldoende. De drie centra kennen dan ook een veel grotere toevloed dan verwacht. Elke provincie heeft zo'n centrum nodig.

De meeste vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, geven dat niet aan bij de politie. Dikwijls aarzelen zij uit vrees niet au sérieux genomen te worden en omdat ze weten dat maar weinig klachten tot een effectieve veroordeling leiden. Regelmatig worden klachten geweigerd omdat politieagenten geen goede opleiding gekregen hebben over geweld tegen vrouwen. Wij willen een specifieke opleiding voor het personeel van het slachtofferonthaal. Het huiselijk geweld blijft verontrustend hoog. Het moet voor de politie een prioriteit zijn. In 2017 stierven in België 38 vrouwen als gevolg van geweld. Schattingen over verkrachtingen gaan tot 100 per dag. Bij 90% van de verkrachtingen leggen de slachtoffers geen klacht neer.

VIER. BESTRIJDING VAN ARMOEDE ONDER VROUWEN. HULP AAN EENOUDERGEZINNEN

De vrouwen zijn de grootste slachtoffers van het besparingsbeleid: in de pensioenen, de zorg, de openbare diensten, de precaire jobs, het onderwijs ...

In de jaren 1990 schakelde de rooms-rode regering-Dehaene de wettelijke pensioenleeftijd voor vrouwen gelijk met die van de mannen en verhoogde ze van 60 naar 65, met het excuus van de gelijkheid van behandeling tussen vrouwen en mannen. Tot gelijkheid komen in een ongelijke maatschappij wil niet zeggen dat men iedereen hetzelfde moet geven, maar wel dat al wie ongelijk behandeld wordt, recht heeft op positieve discriminatie. Vrouwen halen zo goed als nooit een volledige loopbaan, waar de regering de arbitraire standaard van 45 gewerkte jaren voor blijft hanteren. Gevolg: vrouwen verdienen minder tijdens hun loopbaan én krijgen daarna ook nog eens minder pensioen wegens een “onvolledige” loopbaan. Zij moeten daar een compensatie voor krijgen. Daarom willen wij dat vrouwen het recht hebben op een volledig pensioen na een beroepsloopbaan van 40 jaar.

Wij ijveren ervoor dat de sociale rechten stelselmatig geïndividualiseerd worden. Het statuut van samenwonende en de ermee gepaard gaande lagere uitkeringen maken vrouwen afhankelijk van hun partner en duwen hen ook in de armoede. Dat model van afhankelijkheid is niet meer van deze tijd; de berekening van de uitkeringen mag niet afhangen van de manier waarop men leeft. Iedereen die bijdragen betaalt, heeft dezelfde rechten. Om te vermijden dat bepaalde groepen daar in een eerste fase nadeel van ondervinden – de overgangsfase van het oude gezinspatroon naar de nieuwe samenlevingsvormen duurt immers nog voort – zoeken we voor die groepen naar tijdelijke tussenoplossingen.

Wij willen de maatregelen terugdraaien die de inkomensgarantieuitkering (IGU) hebben verlaagd. Wie aan de slag gaat in een deeltijdse baan, kan onder bepaalde voorwaarden bovenop het deeltijdse nettoloon een extra uitkering krijgen: de IGU. Door die IGU-uitkering is het totale inkomen, dus het nettoloon plus de extra uitkering, minstens even hoog als de werkloosheidsuitkering voordat zij of hij weer aan het werk ging. De voorbije regeringen zijn aan de IGU gaan knagen. 65% van wie ervan geschorst wordt, zijn vrouwen. Wij maken die afbraakmaatregelen ongedaan.

Wij willen de toegang tot de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO) vereenvoudigen en veralgemenen voor iedereen die er recht op heeft, zonder plafond wat het inkomen betreft. Dan kunnen ex-partners en kinderen de onderhoudsuitkeringen invorderen.

VIJF. RECHT OP ABORTUS EN CONTRACEPTIE

In onze samenleving in crisis steken reactionaire ideeën weer de kop op. Het recht op abortus staat in verschillende Europese landen onder druk. Ook bij ons is abortus nog altijd niet uit het Strafwetboek gehaald. Wij willen het recht van vrouwen garanderen om ervoor te kiezen al dan niet moeder te worden en zelf te beschikken over hun lichaam. Abortus uit het strafwetboek halen, abortus niet meer als misdrijf beschouwen, is een vereiste voor het recht van vrouwen om vrij en zelfstandig te zijn. Onder druk van de vrouwenbeweging heeft de regering-Michel een schijn-wetsvoorstel ingediend. Dat voorstel geeft wel de indruk abortus uit het Strafwetboek te halen, maar doet dat niet. Het behoudt de strafrechtelijke sancties. Ze zijn gewoon in een ander hoofdstuk terechtgekomen. Het voorstel behoudt ook de termijn om abortus te mogen plegen en de bedenktijd van 6 dagen. Jaarlijks reizen 800 vrouwen naar Nederland voor abortus omdat deze termijn te kort is. En alleen wie er de middelen toe heeft, kan zich dat veroorloven.

De PVDA heeft deelgenomen aan de manifestaties om van abortus een echt recht te maken en om de termijn te verlengen tot 18 of 20 weken en om de bedenktijd in te korten tot 48 uur.

Met een aanval op de centra voor gezinsplanning heeft de liberale minister Maggie De Block geprobeerd de toegang tot de morning- afterpil te beperken. In de Kamer heeft Marco Van Hees van de PVDA het verstrekken door deze centra van de morning-afterpil verdedigd omdat het in die medische omkadering veilig, in alle vertrouwelijkheid en toegankelijk kan. (Daar is de pil gratis, terwijl je er in een apotheek voor moet betalen.) Wij willen garanties voor deze centra voor gezinsplanning zodat ze hun opdracht van opleiding en vorming over contraceptie en abortus kunnen vervullen. Wij willen hun aantal ook verhogen.

We vergemakkelijken de toegang tot contraceptie door ze gratis te verstrekken, ongeacht de vorm ervan en ongeacht de leeftijd.

KOM OP VOOR DE HELE REGENBOOG

www.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

31. EEN REGENBOOGMAATSCHAPPIJ ZONDER DISCRIMINATIE VAN LGBT+'ERS

STANDPUNT

Waar mensen ook vandaan komen, welke huidskleur, genderidentiteit of seksuele oriëntatie ze ook hebben, iedereen heeft recht op vrije zelfontplooiing. Niemand mag het slachtoffer zijn van discriminatie of geweld. Ieder moet gelijke kansen en rechten krijgen. Dat is voor ons wezenlijk. Daar gaan we voor.

Al decennia strijden LGBT+'ers (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders, interseksuelen) voor gelijke rechten. Wettelijk is daardoor al flinke vooruitgang geboekt. Maar discriminatie komt nog steeds voor in allerlei vormen. En de afgedwongen rechten staan dan wel op papier, ze zijn nog lang niet vanzelfsprekend in het leven van veel LGBT+'ers en in de hoofden van de mensen.

Daarom zetten we de campagnes om de problemen aan te kaarten onverdroten voort.

WAT WIJ WILLEN

EEN. EEN GEWELDLOZE MAATSCHAPPIJ ZONDER DISCRIMINATIE

- We stellen een coherent federaal actieplan op, dat elke vorm van discriminatie (racisme, seksisme, homofobie, discriminatie op grond van sociale afkomst, een handicap, taal, godsdienstige of politieke overtuiging, leeftijd enzovoort) bestrijdt.
- We gaan op de arbeids- en woningmarkt actief testen of er gediscrimineerd wordt. Stellen we discriminatie vast, dan sanctioneren we.
- We roepen het geweld op straat, aanrandingen en pesterijen een halt toe. Om vormen van haat zoals die tegen holebi's en transpersonen te stoppen, zetten we in op preventie en sensibilisatie. Maar de daders van haatmisdrijven bestraffen we, uiteraard, ook.
- We helpen de slachtoffers van gewelddaden, pesterijen en discriminatie. We geven hen een waardige opvang, bieden psychologische hulp en maken het eenvoudiger een klacht neer te leggen.

TWEE. EEN STERK MIDDENVELD

- We vergroten de structurele ondersteuning van het middenveld. Want om in de diepte te werken zijn langetermijninitiatieven nodig.
- We stimuleren een maximale samenwerking tussen verenigingen, koepels en overheden in plaats van hen met elkaar te laten concurreren voor beperkte ondersteuning.
- We luisteren met respect naar de mening van de deskundigen op het terrein en naar de gespecialiseerde verenigingen. Zij weten waarover ze spreken; zij zijn de belangrijkste gesprekspartners van de overheid.

DRIE. DE INSTELLINGEN EN DIENSTEN VAN DE OVERHEID GEVEN HET VOORBEELD

- We beëindigen institutionele discriminaties van LGBT+'ers rond identiteitspapieren, wijziging van de burgerlijke staat, verandering van voornaam, ouderschapsrechten, regels voor bloeddonoren en adoptie.

- We geven het personeel van de overheidsdiensten (inclusief de politie) vorming zodat het LGBT+’ers met respect kan opvangen zonder vooroordelen en met kennis van de laatste wettelijke bepalingen.
- We maken werk van een inclusieve communicatie die de diversiteit van de bevolking weerspiegelt. Ze richt zich tot iedereen en gebruikt geen stereotypes.
- We zorgen ervoor dat elke grote stad een opvangplek kan bieden voor jonge LGBT+’ers die thuis aan de deur worden gezet. Deze jongeren hebben sociale, psychologische en schoolse hulp nodig, en bemiddeling met hun familie.
- We willen LGBT+’asielaanvragers met respect en in een rustige omgeving opvangen. We onderzoeken hun aanvraag eerlijk en humaan, zonder stereotypes en zonder vooroordelen.

VIER. DE SCHOOL SENSIBILISEERT AAN DE BRON

- We zetten een ambitieus plan op tegen pestgedrag en pakken de hoge suïcidecijfers van jonge LGBT+’ers aan.
- We laten kinderen en jongeren workshops over LGBT+ volgen die zijn aangepast aan hun leeftijd. We zetten in op relationele en seksuele vorming op school.
- We maken de lessen inclusief zodat ze de diverse realiteit weergeven en geen stereotypes versterken.
- We stimuleren de oprichting van leerlingenorganisaties, naar het voorbeeld van de Gay-Straight Alliances, waar jongeren zich engageren voor diversiteit en solidariteit, tegen homofobie en andere vormen van discriminatie.

VIJF. HOOGSTAANDE GEZONDHEIDSZORG

- We waarborgen een kwaliteitsvolle gezondheidszorg en voorzien in een volledige terugbetaling van eventuele chirurgische ingrepen bij transpersonen. Er moet een eind komen aan het psychiatriseren van transgenders.
- We geven een nieuwe impuls aan de bestrijding van HIV. Daarvoor maken we sneltesten en preventieve geneesmiddelen toegankelijk en gratis.
- Centra voor gezinsplanning en wijkgezondheidscentra krijgen een voortrekkersrol in de gezondheidspreventie van LGBT+’ers.
- We stoppen de operaties van interseksuele baby’s en kinderen. Voor zo’n operatie moeten jongeren oud genoeg geworden zijn om in staat te zijn er al dan niet mee in te stemmen. Ze dienen de tijd te krijgen om uit te zoeken wat hun genderidentiteit is.
- We zorgen ervoor dat rust- en verzorgingstehuizen toegankelijk zijn voor een LGBT+-publiek en vormen het personeel in de thematiek. Het is onaanvaardbaar dat LGBT+’ers zich op hun oude dag verplicht voelen weer “in de kast te kruipen”.

VISIE

EEN. EEN GEWELDLOZE MAATSCHAPPIJ ZONDER DISCRIMINATIE

We verschillen allemaal van elkaar. Soms komen delen van onze identiteit niet overeen met wat de maatschappij waardeert en aanvaardt. Dat is zeker voor LGBT+’ers het geval. Hun identiteit past bijvoorbeeld niet in het binaire schema man-vrouw dat de maatschappij hen van bij de geboorte opdringt. Of hun seksuele oriëntatie rijmt niet met de strikt gescheiden heteroseksualiteit die de maatschappij van hen verwacht. LGBT+ zijn is geen kwestie van “vrije keuze”. Het is een kwestie van zich in harmonie voelen met zichzelf en de anderen. Voor ons zijn vrijheid en gelijkheid van personen van fundamenteel belang.

Maar de maatschappij heeft de neiging om mensen die ze beschouwt als “anders dan de norm”, uit te sluiten. Onder meer op de arbeidsmarkt en de woningmarkt openbaart zich hoe diep deze afwijzing van het “vreemde” geworteld is.

In een samenleving met onvoldoende fatsoenlijke banen en woningen versterkt de concurrentie tussen mensen het effect van allerlei discriminaties: afgewezen groepen zullen nog meer uitgesloten en bedreigd worden. Om discriminatie grondig aan te pakken moeten er voor iedereen fatsoenlijke leefomstandigheden zijn. Het is aan de gemeenschap de materiële tekorten aan te pakken en ze weg te werken. Maar in het rijk van “alles voor de privémarkt” kan dat niet. Want daar draait het om de winst en die voedt zich juist door concurrentie en tekort. We hebben een totaal andere kijk op de maatschappij nodig, zodat de behoeften van de mensen eerst komen, niet de winst.

De regering-Michel heeft de strijd tegen discriminatie tegengewerkt door ze te fragmenteren en mensen tegen elkaar op te zetten. Staatssecretaris voor Gelijke Kansen Zuhair Demir van de N-VA kwam wel met een plan tegen homofobie maar niet met een plan tegen racisme. Rechts springt op de bres om ogenschijnlijk de eisen van de LGBT+-beweging te verdedigen terwijl het tegelijk zegt dat er geen racisme is. Op hetzelfde moment wijst het migranten aan als verantwoordelijk voor geweld tegen LGBT+'ers. Dat heet “homonationalisme”, een strategie van fragmenteren, van verdeel en heers. Voor ons is het essentieel dat er een coherent plan komt om elke discriminatie te bestrijden, zonder de minderheden tegen elkaar op te zetten. De hele samenleving heeft er baat bij dat ze zich bevrijdt van elke vorm van discriminatie: racisme, seksisme, homofobie, discriminatie op grond van sociale afkomst, een handicap, taal, godsdienstige of politieke overtuiging, leeftijd enzovoort. Op die manier verstevigt ze de sociale cohesie. En verenigd staat de samenleving steviger in haar schoenen om de gemeenschappelijke rechten beter te verdedigen.

Om discriminatie in al haar vormen te stoppen, moet ze telkens bestraft kunnen worden. Er is een antidiscriminatiewetgeving, maar als de overheid discriminatie niet actief opspoot en sanctioneert, blijven deze wetten dode letter. De overheid mag niet werkeloos afwachten tot slachtoffers bewijzen aanbrengen. Ze moet zelf de eerste stappen zetten. Ze moet zelf antidiscriminatie testen doorvoeren.

Tegelijkertijd moeten we blijven sensibiliseren, met grote campagnes in de openbare ruimte, te beginnen in de scholen. Want het is onaanvaardbaar dat in een samenleving die op de rechten van de mens gebaseerd is, nog zoveel LGBT+'ers het slachtoffer zijn van beledigingen op straat, van pestgedrag op het werk, van fysieke agressie en haatmisdrijven. De cijfers over zelfmoord en zelfmoordpogingen, vooral bij jongeren en transpersonen, zijn schreeuwend. De cijfers over fysieke agressie in de publieke ruimte gaan omhoog. Toch zetten slechts weinigen door om effectief klacht neer te leggen: omdat de procedures zo ingewikkeld zijn, omdat men hen met een schaamtegevoel opzadelt. Het is een collectieve verantwoordelijkheid van de samenleving om slachtoffers te helpen en te steunen en ervoor te zorgen dat zij gemakkelijker klacht kunnen neerleggen. We dienen daders ook te sanctioneren, liefst met leer- of herstelstraffen.

TWEE. EEN STERK MIDDENVELD

In België geniet de bevolking van heel wat rechten. Die zijn het resultaat van de strijd van sociale bewegingen, minderheidsgroepen en onderdrukte of uitgebuite groepen. De bewegingen en verenigingen zijn als een ruggengraat voor de democratische levenskracht van onze samenleving. De LGBT+-bewegingen maken daar deel van uit. Zij zijn erin geslaagd het LGBT+-thema uit de criminele sfeer te halen: LGBT+'ers worden niet meer gedwongen psychiatrisch behandeld; ze krijgen geen doodstraf meer. Dankzij hun strijd is er een grote stap gezet richting gelijke behandeling.

Wij willen het middenveld structureel ondersteunen en herfinancieren. Want we hebben langetermijninitiatieven nodig om in de diepte te kunnen werken. Het moet stoppen om in naam van besparingen alles te herleiden tot kleine pakketten van tijdelijke projectsubsidies. Dat is kortzichtig en dient ervoor dat enkel projecten die passen in het kraam van de politieke wereld, kunnen worden uitgevoerd. Dit is nadelig voor diepgaand werk op de lange termijn en beknot de vrijheid van de experts op het terrein om hun werk te kunnen doen.

In tegenstelling tot concurrentie streven we naar een maximale samenwerking tussen verenigingen, koepels en overheden. Maar bij de LGBT+-verenigingen zijn niet alle actoren even goed vertegenwoordigd. We moe-

ten ervoor zorgen dat verenigingen die de meest kwetsbare mensen vertegenwoordigen, een belangrijke plaats krijgen. Dat geldt ook voor organisaties die gelijktijdig aan verschillende vormen van discriminatie werken. Want in de realiteit stapelen allerlei vormen van racisme, seksisme, homofobie en discriminatie op grond van socio-economische redenen of handicaps zich op en dat vergroot hun effecten op de betrokken groepen.

DRIE. DE INSTELLINGEN EN DIENSTEN VAN DE OVERHEID GEVEN HET VOORBEELD

Administraties en openbare diensten hebben een voorbeeldrol te spelen om LGBT+’ers met respect te behandelen. Van ons land verwachten wij dat het op dit vlak in de voorhoede staat. We beëindigen institutionele discriminaties van LGBT+’ers rond identiteitspapieren, wijziging van de burgerlijke staat, verandering van voornaam, ouderschapsrechten, regels voor bloeddonoren en procedures bij adoptie.

Door recente wetwijzigingen kunnen transgenders hun identiteitsgegevens veranderen (geslacht, voor naam), zij het slechts éénmalig. We pleiten ervoor om deze beperking te laten vallen. Bovendien heeft, om misverstanden, onhandige vragen en administratieve rompslomp te vermijden, het administratief personeel opleiding nodig over de nieuwe wetgeving. In het algemeen geldt dat alle personeel, dat in contact staat met het publiek, meer over de thematiek gesensibiliseerd moet worden. Al te dikwijls worden LGBT+’ers geconfronteerd met gênante, indiscrete of stigmatiserende vragen: bij het erkennen van het kind van een vrouwelijk koppel, bij de procedure die een transgender moet doorlopen, bij een klacht tegen homofobe agressie ...

De opleiding van politiepersoneel verdient bijzondere aandacht. Vaak is er sprake van tactloze of indiscrete behandeling van slachtoffers, van ongepaste vragen, van onderschatting van de bezwarende omstandigheden van de agressie en zelfs van het in vraag stellen van die agressie.

Door de keuze van woord en beeld, met tact en inclusieve communicatie, voorkomen we het uitsluiten van burgers en bestrijden we stereotypes. Een openbare dienst richt zich tot iedereen, ongeacht huidskleur, geslacht, seksuele geaardheid of beroep. Wij lichten alle administratieve procedures door om ervoor te zorgen dat alle formaliteiten, officiële brieven, folders, aanwervingsprocedures, informatiecampagnes enzovoort volledig inclusief zijn en de diversiteit van de bevolking tot haar recht laten komen.

Jonge LGBT+’ers worden nog vaak door hun familie aan de deur gezet. Dit maakt hen sociaal en psychologisch heel kwetsbaar. Ze hebben in die omstandigheden opvang en sociale begeleiding nodig, en een efficiënte bemiddeling met thuis. Ook moet iemand hen steunen in hun schoolcarrière. We zorgen ervoor dat elke grote stad een opvangplek kan bieden voor jonge LGBT+’ers. Zo nodig dient het OCMW te helpen.

Asielzoekers zijn vaak hun land ontvlucht als slachtoffer van vervolging omwille van hun seksuele geaardheid of hun genderidentiteit. Zij dienen opvang te krijgen in degelijke, kleinschalige structuren met gesensibiliseerd personeel dat ontvankelijk is voor de situatie. Daar kan hun aanvraag eerlijk en humaan, zonder stereotypes en zonder vooroordelen onderzocht worden.

VIER. DE SCHOOL SENSIBILISEERT AAN DE BRON

Scholen hebben een sleutelrol om naar een mentaliteit met meer aanvaarding te gaan en om intolerantie te bevechten. Maar de aanpak van racisme en seksisme en van holebifobie en transfobie is nu nog ondermaats. Homofobe beledigingen zijn onder jongeren heel gewoon. Kinderen en pubers die “buiten de lijntjes kleuren” worden hard gepest. Het risico op een zelfmoordpoging is bij een jonge LGBT+’er 2 tot 7 keer zo groot als bij andere jongeren. Een vijfde van de jonge LGBT+’ers heeft al een zelfmoordpoging ondernomen. Elke school moet vanaf het begin van het lager onderwijs tot aan het einde van het secundair op aangepaste wijze discriminatie ter sprake brengen, meer bepaald de discriminatie van LGBT+’ers, op een manier die aangepast is aan de leeftijd van de kinderen.

We zetten in op inclusieve relationele en seksuele vorming op school. Deze vorming staat ook regelmatig stil bij de diverse gender en seksuele identiteit. Ze beperkt zich niet tot contraceptie en voortplanting maar licht ook seksuele beleving toe. Voor deze programma's doen we een beroep op mensen uit het terrein. Deze vorming heeft ook meer uniformiteit nodig dan nu het geval is. Het komt erop aan een open klimaat te scheppen van respect en luisterbereidheid, waarin de vragen van jongeren zonder taboes aan bod kunnen komen.

Breder bekeken willen we dat alle handboeken, teksten, opgaven voor vraagstukken en voorbeelden van praktische situaties inclusief zijn en de diversiteit van onze maatschappij weerspiegelen. Ook de lessen biologie moeten rekening houden met deze realiteit. Want van de wezens in de natuur ontwikkelt een niet te verwaarlozen percentage – er zijn schattingen dat tot zo'n 2% van de bevolking interseksueel is – niet alle biologische kenmerken die over het algemeen als “mannelijk” of “vrouwelijk” worden aanzien. Deze variatie in de natuur dient belicht te worden.

We stimuleren de oprichting van leerlingenorganisaties in scholen waar jongeren zich engageren voor diversiteit en solidariteit en voor thema's als LGBT+. In Vlaanderen en Nederland lopen experimenten met deze leerlingenorganisaties, naar het voorbeeld van de gay-straight alliances in de Verenigde Staten. Jongeren gaan er samen de strijd aan met allerlei discriminaties en werken zo aan een klimaat van aanvaarding en diversiteit. Ze ontwikkelen er de zin voor collectief engagement en verantwoordelijkheid, bouwend aan een deel van de democratie van de toekomst.

VIJF. HOOGSTAANDE GEZONDHEIDSZORG

Het LGBT+-publiek en meer bepaald homoseksuele mannen zijn de grootste slachtoffers van hiv. Al kunnen behandelingen de effecten van de ziekte binnen de perken houden, toch blijft hiv ongeneeslijk en dodelijk. In het eerste decennium van de hiv-epidemie heeft de LGBT+-beweging moeten strijden tegen het stigma. Ze heeft de overheid moeten aanzetten maatregelen te nemen en te voorzien in betaalbare behandelingen. Het was een gevecht tegen de farmaceutische industrie en de overheid met als inzet: planmatig aids bestrijden. Daar kwam een strategie van preventie en zorgverlening uit. Maar deze botst tegen haar grenzen: de epidemie wordt niet verder teruggedrongen.

Toch zijn er weer nieuwe middelen. PrEP, een preventieve behandeling, is er daar één van. Er zijn nu ook snelle screenings. Maar die zijn nog te weinig verspreid en worden ook niet terugbetaald, ofschoon je er hiv snel mee kunt opsporen. Dat is van belang want veel besmettingen zijn te wijten aan het feit dat de drager van het virus niet weet dat hij drager is. In België hebben we elf erkende multidisciplinaire aids-referentiecentra (ARC's). Die geven informatie, advies, ondersteuning en begeleiding over hiv en seksueel overdraagbare aandoeningen. Maar niet in alle ARC's kan je ook terecht voor medische begeleiding van PrEP. Dat willen wij rechtekken. We hebben in het hele land centra nodig die deze tests en screenings kunnen uitvoeren, informatie kunnen verstrekken en de mensen die een PrEP-behandeling willen starten, kunnen begeleiden. We zien die rol ook weggelegd voor centra voor gezinsplanning en wijkgezondheidscentra. Tegelijk willen we de hiv-preventiecampagnes intensiever voeren.

Veel gezondheidszorg voor transgenders of interseksuelen wordt nog niet volledig terugbetaald. We willen die terugbetaling gewaarborgd zien. We willen ook een einde maken aan het psychiatriseren van transpersonen en aan de operaties op interseksuele baby's en kinderen. Jongeren moeten oud genoeg worden zijn om in staat te zijn er al dan niet mee in te stemmen. Ze hebben voldoende tijd nodig om uit te zoeken wat hun genderidentiteit is.

Ook voor oudere LGBT+-personen is aandacht vereist. Vaak zijn de voorzieningen waar zij mee in contact komen nog lang niet mee met de tijd. We zorgen ervoor dat rust- en verzorgingstehuizen toegankelijk zijn voor een LGBT+-publiek en vormen het personeel in de thematiek. Het is onaanvaardbaar dat LGBT+'ers zich op hun oude dag verplicht voelen weer “in de kast te kruipen”.

32. VERSLAVINGEN BESTRIJDEN EN CANNABIS REGLEMENTEREN

STANDPUNT

We kunnen grote vooruitgang boeken in de bestrijding van verslavingen als we ze in het juiste perspectief plaatsen en benoemen wat ze zijn: een probleem voor de volksgezondheid. Er is te weinig aandacht voor verslavingen en voor het gebruik van psychotrope middelen. Het drugsbeleid beperkt zich te zeer tot repressie. De War on Drugs van Bart De Wever is mislukt zowel vanuit het oogpunt van de volksgezondheid als vanuit dat van de veiligheid. Het is tijd het beleid inzake verslavingen over een andere boeg te gooien en de bestrijding ervan efficiënter en menselijker aan te pakken.

We schakelen de betrokken actoren en de wetenschappelijke deskundigen in bij het beleid tegen verslavingen. Op die manier komen de preventie en hulpverlening centraal te staan.

We roepen de hypocrisie rond cannabis een halt toe.

EISEN

EEN. EEN ACTIEPLAN TER BESTRIJDING VAN DRUGS EN VERSLAVINGEN

- We maken een globale diagnose en herdefiniëren interfederaal de actieplannen ter bestrijding van drugs en verslavingen (verdovende middelen, alcohol, medicijnen, tabak en gokken). We betrekken daarbij de actoren op het terrein en de specialisten.
- Op basis van de diagnose herzien we de drugswet van 1921 en de gewestelijke decreten. We corrigeren deze wet in functie van de uitdagingen en de kennis van vandaag.
- We versterken de controle en evalueren het beleid inzake de bestrijding van drugs en verslavingen via het interfederaal orgaan Algemene Cel Drugsbeleid (ACD).
- Alcohol is in België alomtegenwoordig, gewoon en alledaags. We maken een ambitieus nationaal actieplan ter bestrijding van alcoholmisbruik.

TWEE. INVESTEREN IN PREVENTIE EN IN SENSIBILISERINGSPROGRAMMA'S

- We steunen een breed preventiebeleid, dat gericht is op scholen maar ook op jeugdbewegingen, straat-hoekwerk, ouders, de gezondheidssector, de politie en het gerecht.
- We nemen krachtige maatregelen tegen publiciteit voor alcohol en gokken. We geven uitvoering aan het besluit inzake identieke neutrale verpakkingen voor alle tabaksproducten.
- Inzake excessief alcoholgebruik zorgen we voor structurele educatie en preventie. We dringen het risico op excessief alcoholgebruik terug.
- Voorkomen is beter dan genezen. We zetten over de hele lijn meer in op preventie zodat ze niet achterblijft in de beleidsvoering voor de strijd tegen verslavingen.

DRIE. DRUGGEBRUIK: MEER HULPVERLENING EN MINDER RISICO'S

- We vergroten de capaciteit van de dagopvangcentra en opvangcentra voor mensen met drugs- en alco-

- holproblemen zodat al wie dat nodig heeft, de nodige zorgen krijgt en een integratietraject kan volgen.
- We geven meer middelen aan mobiele psychosociale begeleiders zodat zij met mensen in de persoonlijke woon- en leefsituatie kunnen beginnen werken.
 - We gaan, naar het voorbeeld van onze buurlanden, voor “risicobeperkende gebruiksruidtes” zodat drugsgebruik in veiliger omstandigheden kan gebeuren.

VIER. CANNABIS REGLEMENTEREN

- Op basis van wetenschappelijke studies staan we het gebruik van cannabis voor medicinaal gebruik toe, bijvoorbeeld bij behandelingen met chemotherapie.
- We reglementeren productie, verkoop en gebruik van cannabis. Met controle op de kwaliteit en de verkochte hoeveelheid bestrijden we verslavingen. De overheid schrijft de regels van productie en verkoop voor.
- We verbieden de verkoop van cannabis aan min 16-jarigen en op plaatsen waar ook alcohol verkocht wordt. We verbieden reclame voor cannabis.
- De belastingontvangsten uit cannabis besteden we aan programma’s voor de bestrijding van verslavingen.

VIJF. GERICHTE REPRESSIE VAN DE ILLEGALE DRUGSHANDEL

- Met de middelen die door de afschaffing van het verbod op cannabis bij Justitie vrijkomen, pakken we de strijd tegen de grote dealers aan.
- We zorgen voor een aanzienlijke versterking van de douanediensden in de haven van Antwerpen.
- Wij heffen het bankgeheim op en geven meer middelen aan de inspectiediensten van Financiën; zo sporen we drugsgelden op.

VISIE

Alcohol, illegale drugs, medicijnen, gokspelen: de plaag van de verslavingen grijpt om zich heen. Het is een groeiend probleem voor de volksgezondheid. Het gaat niet om dat ene glaasje of dat jointje ter ontspanning. Er is verslaving als er daardoor problemen ontstaan in je leven en je het toch blijft doen. Dan ben je echt afhankelijk en gebruik je alcohol, medicijnen of andere drugs op een manier die problematisch en schadelijk is voor je gezondheid.

Een beleid daartegen beoordelen we aan de hand van de daling of stijging op drie terreinen: het aantal verslaafde mensen, de fysieke en psychosociale schade bij de verslaafden, en de gevolgen voor de samenleving.

Voor wie de zaken zo bekijkt, is het beleid een fiasco. Het drugs-, alcohol- en medicijngebruik stagneert en neemt in de meeste gevallen zelfs nog toe. Officieel erkent men wel dat een geïntegreerde aanpak nodig is, met preventie, hulpverlening, controle en repressie. Maar op het terrein gebeurt qua preventie zo goed als niets. En de hulpverlening heeft een schrijnend tekort aan middelen. Inzake illegale drugs opteerde de regering-Michel in plaats van voor een geïntegreerde aanpak uitsluitend voor repressie. Ze plaatste de druggebruikers in het verdomhoekje. En voor alcohol en gokspelen heeft ze de markt zijn gang laten gaan.

Van alle openbare uitgaven voor alcohol, illegale drugs en psychoactieve medicijnen samen gaat nauwelijks 1,2% naar preventie. Het aandeel repressie is disproportioneel groot en dat aandeel neemt nog toe. Of neem meer specifiek de laatste beschikbare gegevens inzake illegale drugs. Die dateren al van een studie uit 2011. Daarin gaat 61% van de middelen naar repressie, 35% is bestemd voor medische hulp, 3% voor preventie en 1% voor het beperken van de risico’s.

De repressieve aanpak van de drugsproblemen is een stokpaardje van Bart De Wever en zijn N-VA. Zij voeren hun War on Drugs in Antwerpen, maar ook federaal. Die War on Drugs is totaal contraproductief. Hij slokt alle middelen op, maar brengt geen echte oplossing aan. Integendeel, het stigma tegen drugsverslaafden en hun opsluiting in de gevangenis belemmeren dikwijls dat zulke mensen in de hulpverlening terechtkomen. Ondertussen verdwijnen de grote dealers nauwelijks achter de tralies. Drugshandel blijft een *booming business*. Een drugsbeleid moet toch een onderscheid weten te maken tussen de gebruikers die verslaafd zijn en door aangepaste gezondheidszorg geholpen moeten worden, en de schurken die aan de andere kant van de keten staan en verslavingen aanwakkeren om er groot geld uit te slaan.

De prioriteit moet naar preventie gaan. Voorkomen is beter dan genezen. Als tweede komen de hulpverlening en het verminderen van de risico's. En als derde komt een gerichte repressie.

Misbruik van alcohol en andere drugs en toxicomanie hebben heel complexe en pluriforme oorzaken. Net daarom is een geïntegreerde aanpak nodig: voortdurende zorg voor preventie, vroegtijdige interventie, een brede waaier van hulpverlening, risicobeperking en steun bij de integratie enzovoort.

We moeten de kwestie ook bekijken vanuit een breed maatschappelijk oogpunt. Verslavingen gaan gedijen op een voedingsbodem van sociale ongelijkheid, van uitsluiting en eenzaamheid. Of omwille van de (werk) stress, het uit balans raken van werk en gezin. Of omdat alle perspectief verloren gaat. Verslaving is dan een manier om de realiteit te ontvluchten. Daarom wordt de strijd tegen verslavingen ook gewonnen in het opbouwen van een eerlijke, emanciperende samenleving, met perspectief voor de jongeren en met kansen op sociale, culturele en sportieve ontplooiing.

EEN. EEN ACTIEPLAN TER BESTRIJDING VAN DRUGS EN VERSLAVINGEN

We baseren ons beleid voor de bestrijding van verslavingen op kennis van wetenschappers en actoren op het terrein. Dat is nu te weinig het geval. Drugsproblemen worden al te vaak bekeken vanuit een zuiver moreel standpunt of om politiek te scoren. We vertrekken vanuit de praktijk. We zetten de actoren rond de tafel, werken met hen aan een globale diagnose en stellen met hen een interfederaal actieplan op. Op basis van hun diagnose herzien we ook de drugswet van 1921. Verder besteden we aandacht aan de opmerkingen van de Algemene Cel Drugsbeleid op de voorgestelde wetswijziging van de drugswet en aan de aanbevelingen van de cel.

Wij doen een bijzondere inspanning voor alcohol. De consumptie daarvan scheert hoge toppen en de perceptie is dat dit doodnormaal zou zijn. België is het West-Europese land met het hoogste alcoholgebruik. Daar wordt veel te weinig aan gedaan, zeker op het vlak van preventie. We bieden hier het hoofd aan de alcohol lobby en aan de financiële belangen erachter.

TWEE. INVESTEREN IN PREVENTIE EN SENSIBILISERINGSPROGRAMMA'S

Anders dan wat tot nu gedaan wordt, investeren we in een goed preventiebeleid en in sensibiliseringsprogramma's inzake verslavingen. Daardoor kunnen we later middelen besparen.

Deze programma's richten zich op verschillende doelpublieken, met infosessies in scholen, jeugdhuizen en jeugdbewegingen, en met persoonlijke getuigenissen die dikwijls een grote impact hebben. Maar ook met inspanningen naar cafébazen en de horecasector, naar justitie en politiediensten, naar ouders, straathoekwerkers en de medische wereld.

Het is niet normaal dat wie naar een voetbalmatch kijkt, bestookt wordt met reclame voor alcohol en sportweddenschappen. Zoals tabaksreclame geleidelijk verboden werd, net zo willen we een geleidelijk verbod op reclame voor alcohol en voor gokspelen – online gokken, online kansspelen, casino's. Te beginnen met sterkedrank, maar ook met producten die specifiek op jongeren mikken: alcopops, premix-drinks als Bacardi Breezer, blasters als Wodka Red Bull en shooters.

DRIE. DRUGGEBRUIK: MEER HULPVERLENING EN MINDER RISICO'S

Opvangcentra, dagcentra, mobiele ploegen en nooddiensten: ze zijn allemaal nodig voor een efficiënte bestrijding van drugsverslavingen. Ze moeten efficiënte eerstelijns hulp en toegang tot de gespecialiseerde tweede lijn garanderen. Ze hebben de financiële middelen nodig om voldoende omkadering te zorgen. Dat is dikwijls niet het geval. Zo is er een schrijnend personeelstekort in de psychiatrische ondersteuning in de tweede lijn. Daarnaast zijn ook huisvesting, zorg en werk elementen voor een geslaagd herintegratietraject.

Er wordt in ons land bijzonder weinig gedaan aan het beperken van de drugsrisico's. De regering-Michel heeft geweigerd de wet van 1921 te wijzigen. Men blijft verhinderen dat er wat heet "risicobeperkende gebruiksruidtes" worden ingericht. Het doel van deze ruidtes is geenszins drugsgebruik te bevorderen, maar om het in veiligere omstandigheden te laten plaatsvinden. Op die manier kan men overdoses vermijden, infecties verminderen en het aantal drugsdoden terugdringen. Risicobeperkende gebruiksruidtes zijn voor drugsverslaafden een alternatief in de openbare ruidte. Wetenschappelijke studies hebben aangetoond dat deze aanpak werkt. Al onze buurlanden hebben zulke ruidtes.

Wij wijzigen de wet van 1921 om mogelijk te maken dat risicobeperkende gebruiksruidtes in een veiliger omgeving ingericht worden, met financiering door de federale en plaatselijke overheid. Verder richten we plaatsen in waar steriel materiaal kan omgeruid worden, en plaatsen voor drugstesten om de gebruikers te beschermen en om snel te kunnen uitmaken over welke producten het gaat en welke trends zich ontwikkelen.

VIER. CANNABIS REGLEMENTEREN

Ondanks het verbod gaat cannabisgebruik niet achteruit. 15% van de bevolking zegt dat het op z'n minst één keer cannabis gebruikt heeft. Dikwijls is dat gebruik sporadisch en "recreatief". Toch is er een forse stijging van het aantal te behandelen mensen wegens gezondheidsproblemen in verband met een cannabisverslaving. In de gespecialiseerde centra is het aantal nieuwe behandelingen tussen 2003 en 2012 verdrievoudigd (laatste beschikbare cijfers). Optreden is geboden.

We maken een eind aan de hypocrisie en zullen cannabisverslaving eindelijk efficiënt bestrijden. Omdat cannabis een alledaagse maar toch nog altijd verboden drug is, kunnen dealers de prijs hoog houden en er veel geld aan verdienen. Controle op de kwaliteit en samenstelling van het product is in de huidige situatie niet mogelijk. De politieke verantwoordelijken hebben met hun halfslachtig gedoogbeleid blijk gegeven van schijnheiligheid. Maar die brengt geen oplossing.

Het voorstel cannabis te reglementeren heeft tenminste het voordeel van de duidelijkheid. De grote meerderheid van de actoren op het terrein en de wetenschappelijke deskundigen staan erachter. Ook Uruguay en Canada hebben onlangs voor deze optie gekozen. Het komt er daarbij op aan de zaken streng te regelen en goed in overheidshanden te houden. Zo vermijden we dat cannabis gecommercialiseerd wordt, wat gebeurde in sommige staten van de VS die cannabis onlangs legaliseerden. In een niet-gereguleerde markt, of die nu legaal is of niet, is winstbejag de drijfveer. Met alle gevolgen van dien: we kennen ze al van bij alcohol en tabak. Die ervaring moet ons waarschuwen: we gaan ons niet twee keer aan dezelfde steen stoten. Overigens zal alle reclame voor of promotie van cannabis verboden zijn.

We betrekken organisaties op het terrein en experts bij het opstellen van de reglementering en in het bijzonder bij het vastleggen van de toegelaten hoeveelheden. Productie en distributie moeten in elk geval door de overheid gereguleerd worden: ofwel via een model waarin coöperatieven met licenties werken, zoals de Cannabis Social Club, het Uruguayaanse model; ofwel via een overheidsbedrijf dat instaat voor productie en distributie zoals de Canadese Société québécoise du Cannabis. Gebruikers moeten minstens 16 jaar oud zijn. Ze moeten zich aansluiten bij het distributiepunt zodat follow-up mogelijk is. Er zijn maximum toegelaten hoeveelheden die je per maand kan kopen. Cannabis verkopen op plaatsen waar ook alcohol wordt verkocht, is verboden.

In dit voorstel wordt het dus legaal cannabis te produceren, te leveren en te bezitten, maar wel binnen het kader van de geschetste criteria. Zo maaien we het gras weg voor de voeten van de dealers. Met dit voorstel kunnen we ook controles doen op de samenstelling van de cannabis en op de hygiënische omstandigheden waarin hij geproduceerd wordt.

Door het verbodsbeleid te laten vallen, besparen we geld. Dat geld gebruiken we voor de strijd tegen de grote drugsbaronnen en voor preventie en hulpverlening. Het geld dat we verdienen met de productie van cannabis en met de belasting erop, herinvesteren we in programma's om andere verslavingen te bestrijden.

Op basis van wetenschappelijke studies staan we het gebruik van cannabis voor medicinaal gebruik toe, zoals dat in veel Europese landen het geval is. De regelgeving hiervoor verschilt van de regels voor recreatief gebruik. We hanteren hier de verordeningen die gelden voor farmaceutische producten: toezicht en voorschrift van een behandelende arts en beschikbaarheid van het product in de apotheek.

VIJF. GERICHTE REPRESSIE VAN DE ILLEGALE DRUGSHANDEL

De War on Drugs van Bart De Wever in Antwerpen is een jammerlijke mislukking. Antwerpen kent vandaag niet minder met drugs gelieerd geweld en de drugsbarons staan er sterker dan ooit. Antwerpen is zelfs de Europese hoofdstad van de cocaïne geworden. In die situatie kiest De Wever voor de vlucht vooruit en maakt een amalgaam uit volkswijken, mensen met een migratieachtergrond en de drugsproblematiek. Daar maakt hij dan gebruik van om in die wijken meer controles uit te voeren en repressief op te treden. Het is een beleid, dat geen enkele bijdrage levert aan de bestrijding van drugs en drugsverslaving

Want er is helemaal geen consequente aanpak van de strijd tegen de grote drugsbarons of om het probleem bij de wortel aan te pakken. Integendeel. De regering heeft het mes gezet in het budget van de douane in de haven van Antwerpen. Voor de controles 24/7 in de haven staat een ploeg van zegge en schrijve ... 22 mensen paraat. Dat betekent dat maar 0,5 tot 1% van de containers gecontroleerd kan worden.

De drugstrafiek is een van de meest lucratieve van alle handelspraktijken. Op wereldschaal zijn er jaarlijks honderden miljarden dollar mee gemoeid. Dat vuile drugsgeld wordt gerecycled en witgewassen met de hulp van tussenpersonen en bankinstellingen en vormt dan een grote welput voor investeringen. De belangen die op het spel staan zijn enorm. Het is mogelijk dat de overheid zich de middelen verschafft om een gerichte controle te doen op de banken en om het geld, dat aan de drugshandel gelieerd is, te traceren. Maar het beleid weigert het bankgeheim op te heffen en de fraude efficiënt te bestrijden. Het hoofdstuk over faire fiscaliteit behandelt ons antwoord daarop.

Met de middelen die door de afschaffing van het verbod op cannabis bij Justitie vrijkomen, pakken we de strijd tegen de grote dealers aan. We zorgen voor een versteviging van de douanediensten in de haven van Antwerpen. We heffen het bankgeheim op en geven meer middelen aan de inspectiediensten van Financiën.

33. VOOR EENHEID IN HET NIEUWE BELGIË

STANDPUNT

We hebben in België één gemeenschappelijke sociale geschiedenis. De arbeidersbeweging behaalde haar belangrijkste successen wanneer ze de verdeeldheid wist te verslaan en voor eenheid van het hele land koos. Wij zijn voor de eenheid van België en voor één gelijke sociale zekerheid voor alle Belgen. Wij zijn voor één minister voor klimaat, energie en mobiliteit. We zetten ons in voor de versterking van het wederzijds begrip in België, door het taalonderricht beter uit te bouwen en de tweetaligheid in heel het land te bevorderen.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DEZELFDE SOCIALE ZEKERHEID VOOR ALLE BELGEN

- We garanderen en herstellen één federale sociale zekerheid voor alle Belgen, of het nu de werkloosheidsuitkeringen betreft, de ziekte- en invaliditeitsverzekering of de pensioenen ...
- We verzekeren de gelijkheid in rechten voor alle kinderen. Een kind is gelijk aan een kind, of het nu aan de ene of de andere kant van de taalgrens woont of in Brussel.
- We wensen een eenvormig beleid tegen de werkloosheid en inzake werkloosheidsuitkeringen. Een werkloze is een werkloze, punt!
- We behouden de vertegenwoordiging van de vakbonden en de ziekenfondsen in de beheersorganen van de sociale zekerheid.

TWEE. FEDERALE BEVOEGDHEDEN OPNIEUW VERSTERKEN

- We pakken de klimaatcrisis aan met een nationaal en ambitieus klimaatplan onder de bevoegdheid van één minister. CO₂ uitstoot, lucht en watervervuiling stoppen niet aan de gewestgrenzen.
- We maken van mobiliteit, energie, wonen, wetenschappelijk onderzoek, milieubeleid en kinderbijlagen opnieuw federale bevoegdheden.
- We ontwikkelen een nationaal mobiliteitsplan, met het accent op de uitbouw van het openbaar vervoer, in het bijzonder in en rond Brussel.
- We richten een onafhankelijke nationale commissie op om de balans op te maken van de nefaste gevolgen van de staatshervormingen. Daarin zetelen ook de vakbonden en de mutualiteiten.
- We investeren in het spoor in functie van de noden op het hele Belgische grondgebied en niet op basis van de arbitraire 60/40 verdeelsleutel van vandaag.

DRIE. DE EENHEID VAN BELGIË BEVORDEREN

- We zetten ons in voor de versterking van het wederzijds begrip in België, door het taalonderricht beter uit te bouwen en de tweetaligheid in heel het land te bevorderen.
- We richten een federale kieskring in, zodat een deel van de Kamerleden verkozen wordt in een kieskring die het hele land omvat. De Kamer vertegenwoordigt heel België.
- We stimuleren initiatieven die de grenzen van taal en cultuur overstijgen en brengen gemeenschappen dichter bij elkaar.
- We schaffen de afzonderlijke taalrollen bij de verkiezingen voor het Brusselse parlement af.
- We zorgen ervoor dat er geen loonconcurrentie is tussen werknemers. Het sociaal overleg, de collectieve arbeidsovereenkomsten en het arbeidsrecht blijven federale bevoegdheden.

VISIE

EEN. DEZELFDE SOCIALE ZEKERHEID VOOR ALLE BELGEN

De zesde staatshervorming van oktober 2011 heeft nog maar eens heel wat bevoegdheden van de federale regering overgedragen naar de gewesten en gemeenschappen. Ook in de sociale zekerheid. Onder meer het arbeidsmarktbeleid, een deel van de gezondheidszorg en vooral het gezinsbeleid met daarbij de kinderbijslagen werden gesplitst. Dat zet het federale karakter van de sociale zekerheid op de helling en zal de concurrentie tussen de gewesten doen toenemen. Het zorgt ook voor een afbouw van de middelen. Voor talrijke materies die gesplitst werden, zijn immers onvoldoende middelen voorzien.

Decennialang beheerste *de nationalistische ideologie* het communautaire debat. Zij legde op dat de overdracht van bevoegdheden slechts in één richting kon: naar de gemeenschappen en gewesten. Niet omwille van goed beheer maar uit nationalisme heeft men zaken opgesplitst die goed functioneerden. De kinderbijslagen, de RVA en de ziekteverzekering werkten uitstekend en toch wilde men ze splitsen. De kinderbijslag moest naar de gemeenschappen gaan want de Vlamingen zouden hun kinderen niet op dezelfde manier opvoeden als de Franstaligen, zo klonk het. Ze zouden zogenaamd een andere cultuur hebben. De gezondheidszorg moest gesplitst worden want de Walen zagen de gezondheidszorg anders dan de Vlamingen, beweerde men. Wij verzetten ons tegen de splitsing van de sociale zekerheid. Wij pleiten voor een eenvormig beleid inzake werkloosheid, ziekte enzovoort en verzekeren de gelijkheid in rechten voor alle kinderen.

Wij wensen ook dat het sociaal overleg, de collectieve arbeidsovereenkomsten en het arbeidsrecht op het nationale niveau behouden blijven. Zo verhinderen we een neerwaartse spiraal van loonconcurrentie tussen de werknemers.

TWEE. FEDERALE BEVOEGDHEDEN OPNIEUW VERSTERKEN

Wat is de meerwaarde van vier ministers voor milieu in dit land? In een klein, dichtbevolkt land als het onze is bijna alles vermengd over de taalgrenzen heen. Stopt de klimaat- en milieuproblematiek misschien aan de taalgrens? Zes jaar duurde het voor die vier ministers het met elkaar eens werden over de klimaatdoelstellingen.

Het energiebeleid, het beleid voor de isolatie van gebouwen en het mobiliteitsbeleid zijn allemaal van belang om de uitdagingen van milieu en klimaat aan te gaan. Maar deze bevoegdheden zijn nu volledig versnipperd. Waarom moeten er zo nodig andere normen zijn voor energiezuinige gebouwen in Brussel, Wallonië en Vlaanderen? Is het efficiënt dat de installateurs voortdurend moeten jongleren tussen drie verschillende regelgevingen op een grondgebied van nauwelijks 30.000 km²? Wie moet de problemen met de tunnels in Brussel aanpakken? Worden die vooral gebruikt door de Brusselaars of door iedereen?

We kennen de aard van het probleem, we beseffen de sense of urgency, we weten dat een drastische en gecoördineerde aanpak van de klimaatcrisis en van de luchtverontreiniging nodig is. We onderkennen dat we veel domeinen en bevoegdheden moeten overschrijden om in die aanpak te slagen: milieu, mobiliteit, ruimtelijke ordening, energie, economische zaken, scholenbouw enzovoort. Om die reden pleit de PVDA voor een nationaal milieu- en mobiliteitsplan en voor de oprichting van één federaal klimaatministerie.

Na zes staatshervormingen op basis van taalcriteria is de balans ontvullend. Zij hebben niet geleid tot beter bestuur of tot een overheid die dichter bij de mensen staat. Ze hebben wel een formidabele verspilling meegebracht en het geheel van onze instellingen veel complexer gemaakt. Wat de Vlaamse, Waalse en Brusselse regeringen zelf doen, doen ze niet beter. Ze doen precies hetzelfde. Maar het duurt langer en het kost meer. Er zijn veel meer ministers, regeringen, administraties en overlegcomités nodig om tot een besluit te komen.

Er staan vandaag 14.200 gehandicapten op een wachtlijst voor een persoonsvolgend budget. Dat zijn de

cijfers van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. In Vlaanderen staan ook 48.121 mensen op de wachtlijst van een sociaal verhuurkantoor. Een jaar geleden waren dat er 32.814. In een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg wacht je gemiddeld 45 dagen op een eerste gesprek – in sommige centra is er zelfs een wachtlijst om op de wachtlijst te komen. Een studie uit 2016 van de VUB sprak over een tekort van meer dan 22.000 plaatsen in woonzorgcentra.

Door de staatshervorming werd de administratieve en institutionele versnippering alleen maar groter. Het is een kluwen dat de structuren van de staat nog ondoorzichtiger, complexer en duurder maakt. De federale overheid en de gemeenschaps- en gewestregeringen zijn al twaalf jaar aan het bakkeleien over de aanpak van alcoholgebruik. Voor bijna alle gesplitste bevoegdheden moet er met andere regio's worden overlegd. Dikwijls met meer partijen aan de tafel dan voor de splitsing. Vroeger moest men over mobiliteit discussiëren met een aantal partijen en twee taalgemeenschappen. Vandaag komen daar nog twee of drie regeringen bij.

Het Belgische federalisme is concurrentiefederalisme tussen de regio's. Het draait allemaal om de vraag wie de laagste bedrijfswinstbelastingen heeft, de goedkoopste industrieterreinen, de laagste sociale bijdragen, de minst strenge milieunormen of wie de meeste werklozen schorst.

We willen de verschillende staatshervormingen herbekijken en opnieuw kiezen voor meer eenheid tussen Franstaligen en Nederlandstaligen, tussen Walen, Brusselaars en Vlamingen. Wij willen komaf maken met die nefaste splitsingslogica.

Daarom willen we onderzoeken op welke terreinen de regionalisering tot inefficiëntie leidt en ongedaan gemaakt moet worden, bijvoorbeeld huisvesting, infrastructuur en verkeersveiligheid, wetenschappelijk onderzoek, onderwijs ... We richten daarvoor een onafhankelijke nationale commissie op waar ook de vakbonden en de ziekenfondsen bij betrokken zijn, naast een aantal experts, om de balans en de (nefaste) gevolgen van de staatshervormingen te evalueren.

Er is voor de investeringen in het spoor – bij de NMBS en Infrabel – een vaste verdeelsleutel tussen Vlaanderen en Wallonië. 40% gaat naar investeringen in Wallonië, 60% naar Vlaanderen. Deze verdeelsleutel wordt voor elk jaar afzonderlijk berekend. Dat is een hinder voor de verbetering van het spoornet en het zorgt voor grote problemen. Het spoornet is in Wallonië immers ingewikkelder omdat daar meer bruggen, tunnels en lange lijnen (nodig) zijn. Het kan toch niet dat het sociale en ecologische moet wijken voor een arbitrair vastgelegde verdeelsleutel! We moeten de investeringen in het spoor bekijken vanuit wat nodig is op het hele Belgische grondgebied. Daarom stappen we af van de jaarlijkse berekening van de verdeelsleutel zodat investeringen gespreid kunnen worden.

DRIE. DE EENHEID VAN BELGIË BEVORDEREN

België heeft het potentieel een samenleving uit te bouwen die model kan staan voor Europa. Een land waar taalgemeenschappen voluit samenleven in een meertalige staat. Meertaligheid, dat mensen kansen krijgen talen te leren en te oefenen, is in de wereld van vandaag een grote troef.

De tweetalige hoofdstad Brussel ligt op het kruispunt van het land. Dat is een deel van de oplossing om de banden tussen Franstaligen en Vlamingen aan te halen. Brussel, het verbindingssteken tussen de gemeenschappen, is ook een laboratorium voor het nieuwe België. Een multinationale stad.

De PVDA is nationaal georganiseerd. Elke maandagochtend komen we met het partijbureau samen, met Brusselaars, Walen en Vlamingen. En ieder spreekt zijn moedertaal. In het parlement spreekt onze nationale woordvoerder Raoul Hedebouw en in het Frans en in het Nederlands. Tot in de jaren 80 was er geen enkele partij die eraan dacht zich op te splitsen per taalgroep. En toen zijn de partijen gaan splitsen. Alleen wij niet. Het is hetzelfde land, hetzelfde federale parlement, dezelfde federale regering, dezelfde federale

wetgeving, weet je wel. En dus moesten wij niet per se mee met de splitsingshype. Net zoals het er bij de Rode Duivels moet aan toe gaan. Eén ploeg, één trainer, eenzelfde opleidingscentrum, verschillende talen. Dat werkt goed. Waarom kan wat goed werkt bij de Rode Duivels en de PVDA elders niet ook goed werken.

In het onderwijs dringen zich initiatieven op om de tweetaligheid en het respect voor elkaars cultuur te bevorderen. Het onderwijs van de twee grote landstalen moet meer middelen en meer aandacht krijgen. Wij stimuleren immersie-onderwijs met een deel van de lessen in het Nederlands en een ander deel in het Frans. Daar zijn geschikte pedagogische methodes voor. In Finland spreekt iedereen de twee officiële talen van het land: het Fins en het Zweeds, al telt Finland maar 4% echte Zweedstaligen.

Het Belgische kiessysteem leidt naar separatisme en nationalistisch opbod. Het is aan een hervorming toe. België is wellicht het enige land ter wereld waar ministers zich voor een deel van de kiezers niet moeten verantwoorden. Vlaamse ministers in de federale regering worden niet verkozen door Franstalige kiezers, en omgekeerd. Zodat zij problemen altijd in de schoenen van de andere taalgroep kunnen schuiven. Dat versterkt alleen maar bepaalde eigen machtsposities; het is niet in het belang van de bevolking. Het speelt in de kaart van partijen die de vernietiging van België willen.

De invoering van een federale kieskring voor het verkiezen van minstens een gedeelte van de federale volksvertegenwoordigers is een maatregel tegen deze destructieve communautaire tweedracht. De federale kieskring is een kieskring die het hele Belgische territorium omvat. Alle burgers kunnen dan op dezelfde kieslijsten stemmen. Een aantal volksvertegenwoordigers – in ons voorstel 20 – wordt dan toegevoegd aan het huidige aantal en in de federale kieskring verkozen. Het is de bedoeling dat kopstukken van elke partij op die federale lijsten terechtkomen, zodat er meer aandacht is voor de federale dynamiek.

In Brussel schaffen we een infaam symptoom van electorale apartheid af: de afzonderlijke taalrollen bij de verkiezingen voor het Brusselse parlement.

Brussel evolueert naar een consequent multiculturele stad. Maar vandaag is het cultuurbeleid nog gesplitst volgens de taal. Taalgemengde initiatieven vinden daardoor niet gemakkelijk overheidssteun, maar heel veel kunstenaars en culturele instellingen – de KVS samen met Le Théâtre national bijvoorbeeld – laten zich daar niet door afschrikken. Daardoor gaat Brussel prat op een rijk cultureel leven, een van de rijkste in Europa. De gescheiden organisatie van dat cultuurleven moet plaatsmaken voor een multiculturele benadering. Van Franstalige kant is een speciale inspanning nodig om een positieve kijk te ontwikkelen op de Vlaamse cultuur die zolang misprijzend werd bejegend. Wij moedigen initiatieven aan die de grenzen van taal en cultuur overstijgen en willen de gemeenschappen dichter bij elkaar brengen.

Wij zorgen er ook voor dat er geen loonconcurrentie is tussen werknemers door het sociaal overleg, de collectieve arbeidsovereenkomsten en het arbeidsrecht op het nationaal niveau te behouden.

HERWAARDEER DE WIJKAGENT

www.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

34. VEILIGHEID VAN DE BURGERS

STANDPUNT

Veilig wonen, kunnen buitenspelen, veilig naar de winkel kunnen gaan en een praatje kunnen slaan met de buren: dat is een basisrecht. Het recht op fysieke integriteit is een recht dat voorop staat bij consequent links. Wie wil optreden tegen geweld en criminaliteit, moet de criminaliteit effectief bestraffen en tegelijk inzetten op een voorkomingsbeleid dat inzet op sociale rechtvaardigheid, sterke buurten en wijkagenten.

Om echt komaf te maken met criminaliteit is een grondig andere samenleving nodig die de structurele ongelijkheid wegwerkt en daarmee ook de voornaamste voedingsbodem voor criminaliteit. De samenleving gelijker maken is een belangrijke opgave voor meer veiligheid.

Wij gaan het gevecht aan tegen terrorisme. We nemen doortastende maatregelen om terroristische misdaden te voorkomen en terreur-rekrutering aan te pakken. De maatregelen moeten de personen viseren die een reële bedreiging vormen.

WAT WIJ WILLEN

EEN. DE MISDAAD EFFECTIEF BESTRAFFEN

- We geven prioriteit aan de bestrijding van financiële delinquentie, de maffia, de generaals van de drugs- en mensenhandel en aan grote oplichterij en fraude. Nultolerantie voor georganiseerde misdaad.
- We bestraffen fysiek geweld en fysieke criminaliteit ook effectief. Straffen heeft een afschrikkende rol. Dat betekent niet dat er om ter langst en om ter hardst gestraft moet worden, maar wel dat straffen effectief uitgevoerd worden.
- Bij buurtcriminaliteit gaan we vooral voor herstelgerichte straffen zodat daders beseffen wat ze hebben aangericht bij slachtoffers.
- We stellen het slachtoffer centraler bij de afhandeling van klachten. We waarderen het werk van de dienst slachtofferhulp op en bouwen de dienst verder uit.

TWEE. HET GEVECHT TEGEN TERRORISME WINNEN

- We nemen doortastende maatregelen om terroristische misdaden te voorkomen en terreur-rekrutering aan te pakken.
- We stoppen elke samenwerking met - en militaire steun aan Saoedi-Arabië, Qatar en de Arabische Emiraten. Dat is noodzakelijk om het terrorisme bij de bron te bestrijden.
- We concentreren ons op de rekruterings- en communicatielijnen van de ronselaars voor het terrorisme.
- Wij zorgen voor een snelle en correcte schadeloosstelling van de slachtoffers van terrorisme.
- Wij organiseren een strenge maar correcte opvolging van deradicalisatie en returnees.
- Wij bestrijden alle vormen van hatespeech die bevolkingsgroepen tegen elkaar opzet, zowel die van jihadi-terroristen als die van extreemrechts.

DRIE. DE RECHTSSTAAT BESCHERMEN EN DE DEMOCRATISCHE CONTROLE VERSTERKEN

- Wij versterken het mandaat van de onderzoeksrechter. Een gerechtelijk onderzoek onder leiding van een onderzoeksrechter is efficiënt en geeft de nodige garanties voor verdachten en slachtoffers.

- Wij organiseren een audit over de doeltreffendheid van de bestaande antiterrorismewetten. Nieuwe wetten mogen geen afbouw inhouden van democratische rechten.
- Wij vergroten de parlementaire en democratische controle op de werking van het Comité P en het Comité I. Enkel dan kan er sprake zijn van een verhoging van de middelen van de veiligheidsdiensten.

VIER. BETER VOORKOMEN DAN GENEZEN

- We zorgen voor meer hulp, preventie en sociale controle door buurtwerkers, straathoekwerkers, jeugdanimatoren en gemeenschapswachten. Dat verbetert de leefbaarheid van de samenleving.
- We zetten een brede alliantie op tegen terroristen en hun rekruteerders en betrekken daarbij families, scholen, verenigingen en moskeeën.
- Wij creëren een interfederale preventiedienst tegen terrorisme. De PVDA heeft daarvoor een wetsvoorstel ingediend.
- We rekenen af met de dubbele moraal die meedogenloze concurrentie, oorlog, racisme en een egoïstisch ik-model promoot, maar tegelijk over veiligheid bezig is.

VIJF. NABIJHEIDSPOLITIE

- We ontwikkelen een wijkgerichte politie, dichtbij de mensen, met een laagdrempelige dienstverlening en verdedigen het sociaal statuut van politieagenten.
- We stoppen met de permanente militarisering van de politie en met de aankoop van oorlogswapens en oorlogsmunitie voor politietaken.
- Geen nieuwe fusie van politiezones: de centralisatie van de politie verwijderd de politie van de bevolking en vermindert het democratische toezicht op de politie.
- Geen privatisering en onderaanneming van openbare veiligheidsopdrachten. Meer toezicht op de private veiligheidssector.

VISIE

EEN. DE MISDAAD EFFECTIEF BESTRAFFEN

Om paal en perk te stellen aan geweld en criminaliteit, moet criminaliteit effectief bestraft worden. Tegelijk zetten we in op preventie, op het voorkomen ervan. Veel criminaliteit gebeurt in georganiseerd verband. De grootste economische sectoren in het kapitalisme zijn de wapen- en drugshandel. De kern van het probleem is dat in de parallelle economie rijke criminelen op het toneel komen die macht kopen met de miljoenen die ze tot hun beschikking hebben. De Verenigde Naties schatten de financiële criminaliteit op 6% van het wereldwijde bbp.

De fiscale fraude en ontwijking leiden elk jaar in de Europese Unie tot een verlies van potentiële fiscale inkomsten van zo'n 1.000 miljard euro. Fiscale fraude kost elke Europese burger 2.000 euro per jaar. Geld, dat zou moeten gaan naar wetenschappelijk onderzoek, cultuur, sociale zaken, onderwijs, geneeskunde enzovoort.

De winstjacht gaat gepaard met bruto geweld. Er is economisch geweld en fiscale fraude. Er is onbestrafte witteboordencriminaliteit. Er is het terrorisme. Er zijn de gewapende overvallen en gijzelingen, het geweld van mensenhandelaars, van grote drugskartels, van trafikanten in bloeddiamanten, van fraudeurs en economische misdadigers, pooiers en andere afpersers, car- en homejackers en georganiseerde bandieten. Er moet een einde komen aan de straffeloosheid van deze organisatoren van de criminaliteit.

Maar de regering lijkt de alarmsignalen van de politiediensten die vechten tegen crimineel verworven geld volledig te negeren. De structuren voor de strijd tegen grote financiële criminaliteit worden ontmanteld. Het

staatssecretariaat voor fiscale fraude werd opgedoekt, de gespecialiseerde politie is men beetje bij beetje aan het uitkleden. Bij het parket in Brussel werken maar zes mensen rond financiële zaken. Er zijn drie onderzoeksrechters, maar alle drie hebben zij ook andere zaken te behandelen.

In een samenleving zoals wij die zien heeft iedereen het recht veilig te kunnen leven. Wij volgen een dubbel spoor: de misdaad effectief bestraffen, maar ook de sociale oorzaken van de criminaliteit uit de weg ruimen en iedereen een waardige plaats in de samenleving bieden. Niet dat er om ter langst en om ter hardst gestraft moet worden, maar straffen moeten wel effectief uitgevoerd worden. Het kan toch niet dat daders van ernstige fysieke of seksuele gewelddaden lange tijd vrij blijven rondlopen. Slachtoffers van misdaden blijven vaak verweesd achter. Ze blijven zitten met angst en vragen. Waarom ik? Ben ik ergens schuldig aan? Zal mijn schade vergoed worden? Wat bezielt de dader? Hier verdient al het goede werk van de dienst slachtofferhulp waardering. Wij ijveren ervoor dat dit nog verder wordt uitgebouwd.

Bij kleinere buurtcriminaliteit zijn herstelgerichte straffen belangrijk. Daders van buurtcriminaliteit moeten geconfronteerd worden met hun slachtoffer, zodat ze kunnen beseffen wat ze aangericht hebben. Ze moeten ook de schade vergoeden, financieel of door taakstraffen. Internationale ervaring leert dat zo'n herstelgericht strafbeleid veruit de hoogste efficiëntie haalt.

TWEE. HET GEVECHT TEGEN TERRORISME WINNEN

In 2015 raakte bekend dat Saoedische miljarden naar Antwerpen zouden komen voor de bouw van een recyclingfabriek. "Dat zet Antwerpen nog beter op de kaart", vertelde burgemeester Bart De Wever trots. Bij het project was ook Saleh Kamel betrokken, een Saoedische topbankier en financier van de terreurgroep Al Qaeda. De PVDA voerde actie tegen de investering. Met succes, het project werd afgevoerd. Maar de dubbele moraal is gebleven: beweren de rekrutering van jihadi-terroristen te bestrijden, maar intussen zoete broodjes bakken met de financier van dat terrorisme, Saoedi-Arabië. Elke strijd tegen het jihadi-terrorisme start met de boycot van Saoedi-Arabië.

Wij gaan het gevecht aan tegen terrorisme. We nemen doortastende maatregelen om terroristische misdaden te voorkomen en terreur-rekrutering aan te pakken. De maatregelen moeten gericht zijn tegen - en de personen viseren die een reële bedreiging vormen. Wij pleiten voor een globale aanpak waar naast een strafrechtelijk en repressief luik ook plaats is voor een preventief luik en voor sociaal beleid. Er is niet alleen aandacht nodig voor de dreiging en de gevolgen, maar ook voor de oorzaken.

Om de terreur-rekrutering aan te pakken, concentreren we onze inspanningen op de rekruteringslijnen, op de mensen die de propaganda organiseren en op hun communicatiekanalen. Het beleid moet focussen en niet hele gemeenschappen verdenken. Inlichtingendiensten moeten meer gericht gegevens verzamelen en zich toespitsen op verdachten die een reëel gevaar vormen voor de veiligheid in plaats van de hele bevolking te bespioneren.

Bij de aanslagen van 22 maart 2016 werden 32 mensen vermoord en 300 gewond. Ook vele naasten en getuigen werden fel getroffen door het extreme geweld. Al deze mensen zijn slachtoffer en hebben recht op materiële, sociale, juridische en psychologische hulp. Na de aanslagen is gebleken dat België slachtoffers onvoldoende beschermt. Een onderzoekscommissie heeft aanbevelingen geformuleerd. Toch bleef een snelle schadevergoeding, gepaste zorg en de nodige aandacht uit. Dat is onaanvaardbaar. Wij zorgen voor een snelle en correcte schadeloosstelling van de slachtoffers van terrorisme.

Wij organiseren een strenge maar correcte opvolging van deradicalisatie en returnees. Voor elke persoon die terugkeert en voor degenen die hebben geprobeerd om naar Syrië te vertrekken, moet justitie een onderzoeksrechter aanstellen. Wie misdaden heeft begaan moet terecht en veroordeeld worden. We investeren in deradicaliseringspersoneel in de gevangenis en voorzien meer middelen voor de opvolging van personen die voorwaardelijk of voorlopig vrijkomen, onder andere via de Justitiehuisen.

Wij pleiten voor een verduidelijking van de procedure voor de repatriëring van Belgische kinderen van jihadi-terroristen. De meeste van hen zijn nog in de mogelijkheid zich opnieuw aan te passen in de Belgische samenleving.

Jihadisten en extreemrechts zijn uit op een godsdienstoorlog en een botsing tussen beschavingen. Wij voeren strijd tegen alle vormen van hatespeech die bevolkingsgroepen tegen elkaar opzet, zowel die van jihadi-terroristen als die van extreemrechts.

DRIE. DE RECHTSSTAAT BESCHERMEN EN DE DEMOCRATISCHE CONTROLE VERSTERKEN

De overheid heeft de plicht haar burgers te beschermen. Maar bij het bestrijden van terrorisme nemen overheden steeds meer veiligheidsmaatregelen die onze vrijheden beperken. Deze maatregelen moeten aan strikte voorwaarden voldoen om te voorkomen dat mensenrechten geschonden worden. De strijd tegen het terrorisme mag niet leiden tot overhaaste beslissingen ten koste van de rechtsstaat, die terroristen net proberen uit te hollen.

Het beleid stuurt aan op de militarisering van de samenleving. Ze zou beter zorgen voor meer onderzoeksrechters, gespecialiseerd in de strijd tegen terrorisme. Geef hen voldoende onderzoekers, vertalers en analisten die expert zijn in het jihadisme en de financiering ervan. Toen Brahim Abdeslam terugkeerde van zijn poging om Syrië te bereiken, werd hij ondervraagd door de politie en dan ... niets. Was er een enquête opgestart door een onderzoeksrechter en had men ondertussen werk gemaakt van een deradicaliseringsprogramma, dan had de aanslag in Parijs misschien voorkomen kunnen worden.

Wij willen het mandaat van de onderzoeksrechter in ere herstellen. Enquêtes door een onderzoeksrechter hebben een groot voordeel: alle tijdens het onderzoek verzamelde informatie kan gebruikt worden in de rechtbank. Met de soms zeer vertrouwelijke informatie van de inlichtingendiensten is dat niet het geval. Onderzoekers zijn ook belangrijk voor de transparantie en voor de controle op de wettelijkheid van de onderzoeksprocedures. Nu is er zo goed als geen nauwkeurige controle mogelijk op de inlichtingendiensten.

De veiligheidsdiensten beschikken over de wettelijke mogelijkheid om gebruik te maken van bijzondere opsporingsmethodes (BOM) en bijzondere inlichtingenmethodes voor gegevensinzameling (BIM). De Staatsveiligheid voert honderden geheime operaties uit die zo ingrijpend zijn dat ze voorheen niet konden zonder het gerecht. Controle door het gerecht, bescherming tegen willekeur en wettelijk verweer van de burger zijn essentieel. Anders verdwijnt elk respect voor het privéleven en wordt het uitgangspunt “iedereen is onschuldig tot het tegendeel is bewezen” omgedraaid tot “iedereen is potentieel schuldig, tot bewezen is van niet”. Wij verzetten ons niet tegen meer middelen voor de veiligheidsdiensten als die nodig zijn in de strijd tegen terrorisme, op voorwaarde dat die gepaard gaan met een versterkte democratische controle op de werking ervan. Dat kan onder andere door een versterkte parlementaire controle op de werking van het Comité P, dat de politiediensten controleert, en het Comité I dat de inlichtingendiensten controleert.

Nieuwe antiterrorisme-maatregelen moeten vertrekken van een evaluatie van de omvangrijke huidige wetgeving die al ruime mogelijkheden biedt om terrorisme op te sporen en hard aan te pakken, en van een analyse van de fouten in de functionering van onze politie- en veiligheidsdiensten bij de aanslagen van Parijs. De maatregelen moeten de scheiding der machten en de mensenrechten respecteren en herwaarderen.

VIER. BETER VOORKOMEN DAN GENEZEN

Vandaag is het beleid vooral gericht op de ontwikkeling van het repressieve luik van de misdaadbestrijding. Nochtans is de invloed van de politie op criminaliteit eerder beperkt en wel omdat de oorzaken van criminaliteit zich buiten de invloedssfeer van de politie bevinden.

De interactie tussen ongelijkheid en onveiligheid moet de nadruk krijgen. Epidemiologen zoals Richard Wilkinson en Kate Pickett hebben aangetoond dat samenlevingen met een grotere inkomensongelijkheid onveiliger zijn. Hoe ongelijker de samenleving, hoe meer moorden er plaatsvinden en hoe meer mensen in de gevangenis zitten. In samenlevingen met meer gelijkheid is er minder geweld en misdaad.

Om echt komaf te maken met criminaliteit is een fundamenteel andere samenleving nodig die de structurele ongelijkheid wegwerkt en daarmee ook de belangrijkste voedingsbodem voor criminaliteit, die samenwerking in plaats van egoïsme zet en culturele en maatschappelijke ontplooiing in plaats van snel geldgevoel. De samenleving gelijk maken is een belangrijke opgave voor meer veiligheid.

Sociale preventie is de voornaamste manier om criminaliteit te voorkomen. Het komt erop aan het recht op arbeid en het recht op wonen te garanderen, evenals een sluitende sociale zekerheid. Dan kan een gevoel van sociale geborgenheid ontstaan en een gevoel van onbezorgde verwachting voor de dag van morgen. Dan wordt het voor criminelen moeilijk om een netwerk van luitenantjes en dealertjes te rekruteren onder uitgesloten die geen uitweg zien of niets anders geleerd hebben dan het snelle geldgevoel.

Maar ook klassiek preventiewerk is essentieel. Veel mensen zetten zich beroepshalve of als vrijwilliger in voor een veilige samenleving: conciërges, buurtwerkers en gemeenschapswachten, wijkregisseurs, Plein Patrons ... Dat willen wij aanmoedigen. Wij willen meer straathoekwerkers en jeugdanimatoren. Dat zijn opvoeders die contact hebben met burens en bewoners. Zij zorgen voor meer hulp, preventie en sociale controle. Dat komt ten goede aan de leefbaarheid van de samenleving.

Ook in de strijd tegen terrorisme is een preventiebeleid van groot belang. We kunnen de vijver waarin de jihadisten vissen, alleen maar droogleggen als we iedereen daarbij betrekken en als alle mensen op het terrein zich samen inzetten voor een gemeenschappelijke strijd tegen de ideeën van de ronselaars. De gezinnen maken deel uit van de oplossing, ze zijn niet de oorzaak van het probleem. We mogen niet toelaten dat ouders zich in de steek gelaten voelen of met de vinger gewezen worden. Integendeel: we moeten hen helpen en steunen. Dat geldt ook voor de scholen. Er moeten pedagogische programma's komen waar de scholen mee aan de slag kunnen, naast een interfederale preventiedienst tegen jihadistische indoctrinatie. De PVDA heeft daarvoor een wetsvoorstel ingediend.

Een brede collectieve basis van sociale rechtvaardigheid en zekerheid maakt ook andere normen en waarden mogelijk. Zo kan er eindelijk een einde komen aan de dubbele moraal die zero tolerance predikt en massale opsluiting, als het over de ene vorm van geweld gaat, maar intussen oorlogsgeweld, bankiersgeweld en tv-geweld ongemoeid laat. Pas als de samenleving niet meer draait rond het hoogste ik-rendement, rond de oorlog van allen tegen allen en de oorlog tout court kunnen waarden als samenwerking en sociale bescherming, solidariteit en respect de bovenhand halen.

VIJF. NABIJHEIDSPOLITIE

Door het beleid vergroot de afstand tussen de politie en het publiek. De politie wordt meer en meer gecentraliseerd, gemilitariseerd, repressief. De taken en functies van leger en politie lijken elkaar steeds meer te overlappen. De politie militariseert en het leger krijgt meer en meer de rol van ordehandhaver binnen de nationale grenzen.

Wij vinden het daarentegen essentieel de nadruk te leggen op het aspect van de gemeenschapsgerichte politie. Vandaag kennen de meeste mensen zelfs niet de naam van hun wijkagent. Buurtagenten moeten voldoende tijd in de buurt op straat kunnen zijn. Zij kennen hun pappenheimers, zij kennen de problemen in de wijk en kunnen preventief werken, problemen vroeg opmerken en er iets aan doen voor ze ontsporen in criminaliteit. En andersom: als de bevolking de agenten kent, is er meer controle op de agenten en komt het veel moeilijker tot mistoestanden. Wij willen een competente politie die slachtoffers kan begeleiden en kan doorverwijzen.

Sinds de conservatieve revolutie van Reagan en Thatcher is de weg naar de gemilitariseerde politie aangevat. Het gebruik van speciale methoden en van geweld werd aangemoedigd. In ons land loopt het Antwerpen van burgemeester De Wever voorop in de militarisering van de ordehandhaving. Het stadsbestuur keurde de aankoop goed van militaire wapens met .300 kaliber kogels voor het politiekorps. Wapens die zulke kogels kunnen afvuren, zijn altijd dodelijk. In de VS en Canada zijn ze populair bij jagers op groot wild. Eén schot met een dergelijk telescoopgeweer doodt een grote mannelijke eland tot op een afstand van bijna een kilometer. In de VS heeft de gemilitariseerde politie al geleid tot veel onschuldige slachtoffers, maar ze verijdelde nog geen enkele terroristische aanval met zware wapens en de drugshandel floreert er als nooit tevoren.

De besparingspolitiek heeft de droom van een gemeenschapsgerichte politie gestaag weggevreten. De regering-Michel is uitgegaan van de neoliberale visie dat een democratische openbare politie te duur is. De politie wordt daarbij afgemeten op rendement, zoals een privébedrijf. Maar bij politie kan het economische rendement niet het uitgangspunt zijn.

Politieagenten hebben terecht hun buik vol van de afbraak van hun statuut door de regering Michel. De PVDA kwam regelmatig tussen in het parlement om hun rechten te verdedigen. Net zoals alle ambtenaren verliezen zij pensioenrechten door de maatregelen van minister Bacquelaine van de MR, de Frans-talige liberalen. Jan Jambon, de bevoegde N-VA minister, bracht hun recht op verlof terug van de 33 naar 24 dagen en besliste om het systeem van ziektekrediet af te schaffen. Maar ziek zijn is geen keuze. De maatregelen zijn een kaakslag voor de mensen van de brandweer, de politie en van defensie. PVDA volksvertegenwoordiger Marco van Hees kloeg op 10 oktober 2018 deze afbraak van het sociaal statuut van de federale ambtenaren aan in het parlement.

Wij verzetten ons tegen de centralisatie van de politie die de regering in naam van besparingen aanmoedigt. In Nederland heeft de centralisatie van alle korpsen in de Nationale Politie voor grote problemen gezorgd. Die reorganisatie ging gepaard met een bezuiniging van 230 miljoen euro. We zijn tegen de fusie van politiezones. De centralisatie verwijdert de politie van de bevolking en vermindert het democratische toezicht erop.

Politietaken privatiseren is een groot probleem voor de democratie. Het is een manier om een democratisch gecontroleerde politie – althans in principe – te vervangen door een privépolitie. Volledige onderdelen van het politiewerk zijn al geprivatiseerd. Privé bewakingsagenten bewaken evenementen en de organisatoren moeten dat betalen. De privatisering leidt in de kortste keren naar een politie waarop geen controle meer bestaat. De veiligheid waarborgen is een maatschappelijke opdracht, een overheidsopdracht. Die opdracht moeten we ook democratisch kunnen controleren. De privé is niet gebonden door de wet op de geïntegreerde politiedienst. Een extra gevaar bij de outsourcing naar de privé is het risico op fichering en het privaat bijhouden van gegevens.

35. VOOR EEN TOEGANKELIJKE JUSTITIE DICHTBIJ EN VOOR DE MENSEN

STANDPUNT

Een democratische hervorming van de tweesnelheden-justitie in dit land is geboden. Van oudsher kent België een dure rechtspraak die niet bij machte is de belangen van gewone burgers te beschermen, maar klaarmaakt om die van het establishment te verdedigen. De man of vrouw in de straat wordt altijd zwaarder gestraft dan de rijke. Justitie is een ivoren toren, een wereld apart, ontoegankelijk voor de gewone burger. Dat leidt tot een uitgesproken klassenjustitie en zo voelen de Belgen het ook aan. Wij bouwen aan een hervorming die justitie rechtvaardiger en efficiënter maakt.

WAT WIJ WILLEN

EEN. EEN TOEGANKELIJK RECHT

- We verbeteren de toegang tot het recht voor de gewone man en vrouw. De griffierechten gaan omlaag en we schaffen de btw op de diensten van advocaten af.
- We vereenvoudigen de procedures en bevorderen het gebruik van eenvoudige taal.
- We verruimen het recht op juridische bijstand en het recht op een pro-Deoadvocaat en we verhogen het budget ervoor.
- We bouwen eerstelijnsrechtbanken en vredegerichten uit in plaats van de huidige doorgedreven centralisering.
- We halen zoveel mogelijk taken weg van het ambt van deurwaarder. Zo vermijden we overdreven en nutteloze kosten voor de burgers.
- We moedigen een informatisering van justitie aan die in het belang is van de burger en in handen blijft van de overheid.

TWEE. EEN EFFICIËNTE JUSTITIE DIE FOCUST OP WAT ER ECHT TOE DOET

- We schaffen de “Afkkoopwet” af, geven prioriteit aan het effectief vervolgen van grote fraudeurs en financiële delinquenten en voorzien daar meer middelen voor.
- We willen zware criminaliteit ernstig en efficiënt bestraft zien.
- We houden meer rekening met de belangen van het slachtoffer in de behandeling van een zaak door de politie, het Openbaar Ministerie of de rechtbank.
- We verzetten ons tegen de privatisering van het recht waarbij staten en volkeren aan rechten inboeten in het voordeel van multinationale ondernemingen.

DRIE. DE GEVANGENIS IS HET LAATSTE MIDDEL

- We gebruiken meer herstelgerichte en opvoedende straffen in plaats van repressieve als het gaat om buurtcriminaliteit, ook in het belang van de slachtoffers.
- We zetten tijdens de detentie meer in op de re-integratie zodat ex-gevangenen de samenleving niet opnieuw in gevaar brengen.

- We differentiëren het gevangeniswezen: meer veiligheidsmaatregelen voor zware criminelen, en kleine arresthuizen dicht bij huis voor jonge delinquenten.
- We voorzien gespecialiseerde psychiatrische instellingen voor geïnterneerden en ontwenninginstellingen met verslavingsbegeleiding voor drugsverslaafden. Zij horen niet thuis in de gevangenis.

VIER. EEN PARTICIPATIEVE JUSTITIE DIE DE BURGERS BETREKT

- We zorgen ervoor dat problemen tussen burgers zoveel mogelijk door bemiddeling onderling opgelost worden, via Justitiehuizen en een goede eerstelijns rechtsbijstand.
- We ijveren voor de veralgemening van de inzet van sociale rechters, zoals die nu al functioneren in de arbeidsrechtbanken.
- We verzetten ons tegen de hervorming van het Hof van Assisen. Het stelsel van de volksjury bij dat Hof mag niet uitgehold worden.

VIJF. RESPECT VOOR DE RECHTSSTAAT

- We verdedigen het statuut van de onderzoeksrechters. Hun exclusieve wettelijke bevoegdheden in het gerechtelijk onderzoek moeten gehandhaafd worden.
- We waarborgen en herstellen de rechten van verdediging, zowel in de burgerlijke procedure als in de strafprocedure.
- We zorgen ervoor dat rechters de tijd en ruimte krijgen om een strafzaak uitputtend te behandelen, zonder druk van prestatiecontracten of outputfinanciering.
- We vragen de afschaffing van de GAS-wet. De Gemeentelijke Administratieve Sanctie schendt immers het principe van de scheiding der machten.
- Wij willen een herfinanciering om een democratische justitie mogelijk te maken.

VISIE

EEN. EEN TOEGANKELIJK RECHT

Met argumenten als “rechtspraak is een kostbaar goed” en “strijd tegen overconsumptie” maakte de regering het gerecht voor de gewone burger nog ontoegankelijker dan het al was. In 2016 hervormde ze het systeem van juridische bijstand en voerde daarbij een verplichte bijdrage in voor rechtzoekenden. Het is maar goed dat het Grondwettelijk Hof de regering terugfloot en oordeelde dat zo’n remgeld “een aanzienlijke vermindering” van het recht op juridische bijstand zou teweegbrengen. Wij komen op voor een volwaardige financiering van het pro-Deosysteem. We verhogen de inkomensgrenzen zodat meer mensen recht hebben op een pro-Deoadvocaat. Op termijn bouwen we het systeem van juridische bijstand uit als een onderdeel van de sociale zekerheid zodat iedereen een *betaalbare toegang* heeft tot het gerecht.

De regering verhoogde ook de rol- en griffierechten. Dat is de bijdrage in de kosten voor wie een gerechtelijke procedure instelt. De maatregel maakt justitie nog ontoegankelijker.

Wij komen op voor een rechtspraak *dichtbij* de plek waar mensen wonen zodat een probleem laagdrempelig, snel en goedkoop opgelost kan worden. Vandaag staan vooral de vredegerechten die toch het dichtst bij de burger staan, onder druk. De regering sloot 34 vredegerechten. De vrederechter is de figuur bij uitstek die voor laagdrempeligheid zorgt, en net hier bespaart men. Zo wordt het gerecht nog meer een ivoren toren. Wij vragen meer middelen voor de vredegerechten omdat zij het dichtst bij de bevolking staan.

Het is een elementair democratisch recht de eigen zaak in een *verstaanbare taal* behandeld te zien. Elke rechterlijke beslissing moet begrijpelijk zijn en in een duidelijke en eenvoudige taal opgesteld. Met een argumentatie in een duidelijke en voor iedereen toegankelijke stijl.

Wij willen een openbare dienst opzetten die de taken van de *gerechtsdeurwaarder* zoveel mogelijk overneemt. Een betekening – dat is de afgifte door een gerechtsdeurwaarder van een afschrift van de akte – kan veelal gebeuren via een aangetekende brief met ontvangstbewijs. Op die manier vermijden we overdreven en nutteloze kosten voor de burgers.

Wij verzetten ons tegen een ontoegankelijke justitie die alleen voor het grote geld efficiënt is. Wij steunen een onafhankelijke justitie waar ook de gewone burger met zijn of haar problemen terecht kan.

TWEE. EEN EFFICIËNTE JUSTITIE DIE FOCUST OP WAT ER ECHT TOE DOET

Grote fraudeurs hebben nog te vaak vrij spel. De bevoegde diensten moeten een sterkere staf krijgen en voldoende middelen om de fraude gecoördineerd aan te pakken, maar vooral ook om fraude te voorkomen. We willen geen schikkingen met fraudeurs, we willen ze bestraffen. Daarom zijn we tegen de “*Afkoopwet*”. Die privilegieert grote belastingontduikers en corrupte personen en komt vooral de grote financiële criminaliteit goed uit. Tot de eerste begunstigden ervan behoorde Omega-Diamonds, dat nauwelijks 160 miljoen euro moest betalen voor een fraude van naar schatting 4,5 miljard euro. En de Belgisch-Kazachse miljardair Pathok Chodiev werd voor corruptie “witgewassen” met een boete van amper 25 miljoen euro. Dat kan toch niet!

Wie de veiligheid, de waardigheid van mensen en hun leven in gevaar brengt, verdient een straf. We moeten de maatschappij beschermen tegen misdadigers. Maar uiteindelijk is de samenleving toch het meest gebaat bij de afname van het aantal misdaden en bij de re-integratie van voormalige veroordeelden zodat ze niet hervallen. Daarom moet er veel aandacht gaan naar preventie en het voorkomen van misdrijven.

Deze regering bediende de superrijken en multinationals op hun wenken en beloofde hen wat ze de gewone burger onthoudt: een efficiënte rechtbank. Het wordt een Engelstalige handelsrechtbank in Brussel: de Brussels International Business Court. Deze *BIBC* krijgt als enige taak internationale handelsgeschillen te beslechten en is een rechtbank op maat van de multinationals. Handelsverdragen zoals TTIP stellen multinationals in staat overheden voor een private rechtbank te dagvaarden wanneer zij van mening zijn dat die hun (toekomstige) winsten in gevaar brengen, bijvoorbeeld door nieuwe milieu- of arbeidswetgeving. Dat is ontoelaatbaar.

DRIE. DE GEVANGENIS IS HET LAATSTE MIDDEL

Wij pleiten voor herstelgerichte en opvoedende straffen. Dan ligt de focus op het herstel van de schade van het slachtoffer (bij diefstal of bij slagen en verwondingen bijvoorbeeld) en niet alleen op de straf. Deze bestraffing biedt ook meer garantie dat de dader – eventueel op termijn – met succes in de maatschappij wordt gere-integreerd. Betrokkenheid van de burgers bij justitie is essentieel om dat goed te laten functioneren.

Ons land scoort niet goed inzake recidive. Meer dan elders komen gevangenen na hun vrijlating opnieuw in de criminaliteit terecht. Gevangenisstraffen hebben een doel, maar we mogen niet vergeten dat wie gestraft is na een tijdje ook terug in de maatschappij terechtkomt. We willen dat gevangenen zich na hun vrijlating re-integreren en onze samenleving niet opnieuw in gevaar brengen. De criminaliteit voorkomen moet vooropstaan en dat moet in de gevangenis zelf gebeuren. Daar moet de re-integratie zo goed mogelijk voorbereid worden. Dat spaart ook veel geld uit. Criminaliteit jaagt de samenleving immers op kosten: gevangnissen, politiemensen, opvolgingsdiensten enzovoort.

Ons gevangeniswezen heeft diversificatie nodig, want de leefomstandigheden van de gedetineerden zijn bedenkelijk. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde België meerdere keren wegens mensonterende detentie-omstandigheden. Wij willen meer veiligheidsmaatregelen bij de detentie van

zware criminelen. Voor jonge delinquenten willen we meer kleine arresthuizen dichtbij huis waar het contact tussen hen en familieleden en bewaarders centraal staat. We willen meer kleinschalige transitiehuizen voor mensen die het laatste jaar van hun straf uitzitten, met intensieve begeleiding naar re-integratie in de samenleving.

Er zitten ook heel wat mensen met een psychische stoornis of met een verstandelijke handicap in de gevangenis. Voor hen moet therapie voorzien zijn en aangepaste begeleiding. Een gevangenis is voor hen niet de geschikte omgeving om progressie te maken.

VIER. EEN PARTICIPATIEVE JUSTITIE DIE DE BURGERS BETREKT

Democratische controle op justitie is nodig. Wij kunnen de bevolking bij de rechtspraak betrekken via verkozen of gedelegeerde lekenrechters. Waarom krijgen sociale organisaties niet het recht mensen bij te staan zoals de vakbonden dat doen voor de arbeidsrechtbank? Naast de professionele rechter kunnen bijzitters zetelen die komen uit jongeren-, wijk-, huurders- en andere middenveldorganisaties.

Bemiddeling en informatie kunnen wonderen verrichten en een dure gerechtelijke procedure voorkomen. Dat is in ieders voordeel. Problemen tussen burgers kunnen dikwijls onderling opgelost worden. Justitiehuizen en een goede eerstelijns rechtsbijstand zijn hier cruciaal.

Wij verzetten ons tegen de afbouw van het Hof van Assisen voor zeer zware misdaden waardoor veel minder zaken naar dat Hof verwezen zouden worden. Assisen is een van de gerechtshoven waar de burger het dichtst bij de rechtspraak betrokken is. Wij zijn tegen de uitholling van het grondwettelijk recht op een volksjury.

VIJF. RESPECT VOOR DE RECHTSSTAAT

Het neoliberal denk kader herleidt de rechterlijke macht tot een verlengstuk van de uitvoerende macht. Dat gebeurt heel subtiel, maar daarom niet minder dwingend. Zo plaatst men korpsversten onder het voortdurend gezag van ambtenaren van het ministerie van Justitie en bouwt men de rol van de onderzoeksrechters af. Parket en federale politie winnen aan macht en de rechten van verdediging gaan achteruit.

Dat justitie efficiënter en moderner kan en moet, akkoord. Maar justitie is geen privébedrijf: economisch rendement kan niet het uitgangspunt zijn. De managersaanpak heeft in Nederland geleid tot een uitholling van de kwaliteit van de besluiten omdat de dwang van de kwantiteit er de plak zwaait. Dat concludeerde de Nederlandse Rekenkamer in 2016.

Democratische rechtspraak vereist tijd en middelen. Ze is een noodzakelijke kost voor de samenleving. België bengelt met 0,7% van de begroting voor justitie ver onder het Europese gemiddelde van 2,2%. Daar is de rechtzoekende het eerste slachtoffer van. Zaken worden tergend lang uitgesteld. Het justitiepaleis van Namen kwam onlangs in het nieuws omwille van een instortend plafond. De staat van veel vredegerichten is lamenteus. Er is een onderbemanning bij alle personeelsgroepen. Toch duwt de regering een lineaire besparing van 10% door. Wij willen een herfinanciering om een democratische justitie mogelijk te maken.

De scheiding der machten is een pijler van de rechtsstaat. De rechterlijke macht moet bescherming bieden tegen willekeur en een tegengewicht vormen voor de uitvoerende macht. Het gerecht moet onafhankelijk van de andere machten blijven. We verzetten ons tegen de pogingen het ondergeschikt te maken aan de regering en de politiediensten.

Onderzoeksrechters zijn cruciaal voor de transparantie en de controle op de wettelijkheid van de onderzoeksprocedures door de politie, de veiligheidsdiensten en het openbaar ministerie. Zij moeten meester blijven van het gerechtelijk onderzoek.

Zowel in de burgerlijke procedure als in de strafprocedure moeten de rechten van de verdediging gewaarborgd zijn. “Geheime” dossiers die alleen de rechtbank kan inkijken, zijn dan ook *not done*, net zoals de afbouw van de verzetsmogelijkheden in burgerlijke procedures. Er mag snel recht worden gesproken, maar niet ten koste van de rechten van verdediging.

Er zijn plannen om de procedure van schuldig pleiten – de “plea bargaining” – uit de Verenigde Staten over te nemen. Dat brengt het recht op een eerlijk proces in het gedrang. Want deze procedure houdt het gevaar in dat onschuldige personen, om erger te voorkomen, gepusht worden iets te bekennen dat zij niet gedaan hebben. Daarnaast is er het gevaar dat er geen grondig onderzoek meer gebeurt, vermits de (on)schuldige toch al bekend heeft. De procedure is een breuk met de Belgische strafrechttraditie die altijd geopteerd heeft voor de regels van een strafproces met aanklacht en verdediging.

Ook het respect voor de privacy staat onder druk door de aantasting van het gedeelde beroepsgeheim bij hulpverleners. Het gedeeld beroepsgeheim mag geen vrijgeleide zijn om verkregen informatie zomaar vrij te delen. “Privacy niet belangrijk vinden omdat je niets te verbergen hebt, is hetzelfde als niet geven om vrijheid van meningsuiting omdat je niets te zeggen hebt,” schrijft Edward Snowden.

Democratische rechtspraak vereist tijd en middelen, is een noodzakelijke kost voor de maatschappij. Rechters moeten de tijd en de ruimte krijgen om een strafzaak uitputtend te behandelen, zonder druk van prestatiecontracten (hoeveel zaken ze op welke termijn moeten afhandelen) of outputfinanciering (waarbij men een bepaald budget per zaak niet mag overschrijden). Waarheidsvinding moet altijd vooropstaan.